

ECITABU CIRHANZI C'ABÂMI

Enshokolezi

Ecitabu cirhanzi c'Abâmi cishambâla emyanzi mizinda y'akalamo ka mwâmi Daudi n'okushwinja emyanzi y'okuj'enyanya kw'obwâmi bwa Yûda.

Owayandikaga ebitabu by'Abâmi ahamîrîze ebi abwîne n'amasù gâge omu burhegesi n'omu bwôrhere bwa ngasi mwâmi. Abâmi boshi b'e Israheli batwîrwa olubanja bulya bashimbaga olwiganyo lubî lw'omwâmi murhanzi: Yerobwâmi wajiraga amabî omu masù ga Nyamuzinda. Omu bâmi bw'omu cihugo ca Yûda, bâmi munâni bakuzibwa bulya bashimbire amarhegeko makulu ga Nnâmahanga.

Embaka zilushire ezindi zoshi ebyo bitabu bishambâlakwo kuli kubonekana kw'ecitabu c'okukengêza amarhegeko g'obwâmi bwa Yozwè. Ebyo bitabu bibirhi byo bijirwa n'emyanzi y'okukengêza amarhegeko gw'obushinganyanya. Bilonza okukomeza olu luderho: Ishanja lishimba amarhegeko ga Nnâmahanga libà ligishe naye, na likagavuna lyanahanwa naye (1 Bâm 8; 1 Bâm 17).

Ebitabu by'abâmi birhukengêza «Omwanzi gw'okucunguka». Olubaga lwîshogwa lwoshi lurhashimbaga irhegeko lya Nnâmahanga. Cikwône hali bantu baguma basungunu barhafukamiraga nyamuzinda w'obunywesi; abo bemêzi babikirira endagâno bajiraga huguma na Nyamuzinda.

Kuli kwa kurhangâza okubona Nyamuzinda akûla omulala gwa Daudi omu mbaka. Ciri cimanyîso oku Nyamuzinda arhankahindula endagâno yâge y'okurhukûla omu bujâ. Arhurhumira Omuciza warhengaga omu mulala gwa Daudi.

1 Bâmi

1. Obwâmi bwa Salomoni: cigabi 1, 1—11, 43

2. Yûda n'Israheli erhi bayûs'igomerana: cigabi 12, 1—22, 54

I. Okuyîma omu bya Daudi

Obushosi bwa Daudi n'obugoma bw'Adoniyasi

¹ Mwâmi Daudi ali akola mushosi, n'emyâka erhi yamamugombya. Bakamuhundikira emis-hangi ci erhakag'imujira idûrhu.

² Abambali bamu bwîra, erhi: «Balongeze mwâmi Nnawîrhu omwâna-nyere w'omubikira; akabêra embere za mwâmi akamukolera n'okumulala omu cifuba lyo akayumva idûrhu.»

³ Banacilongereza omu cihugo c'Israheli coshi, omwâna-nyere mwinjinjà, banacibandâna Abishagi w'e Shunemi, banacimuhêkera mwâmi.

⁴ Oyo mwâna-nyere ali mwinjà bwenêne, anacibà ye mukazi w'okulalîra mwâmi n'okumukolera ci mwâmi arhamumanyaga.

⁵ Lêro Adoniyasi, mugala wa Hagiti erhi obucîbone bubà bwamamujamwo, akaderha, erhi: «Nie nâbè mwâmi». Anacilonza engâlè n'ebiterusi, na bantu makumi arhanu birongôzi byâge.

⁶ N'obwo îshe arhamujiriraga ehibî ciru n'amango maguma omu kumuhakanya, erhi: «Kurhi oku wajira». Cikwône oyo Adoniyasi ali w'iranga linjà, ye wanalondaga Absalomu.

⁷ Banaciganîra boshi na Yowabu mugala wa Seruya n'omudâhwa Abiyatari, banacirhabâla engabo ya Adoniyasi.

⁸ Cikwônene omudâhwa Sadoki, Benayahu, mugala wa Yehoyada, Natani ye wali mulêbi Shimeyi, Reyî na ngasi zanali ntwâli za Daudi zoshi, barhakulikiraga Adoniyasi.

⁹ Adoniyasi anacirherekêra ebibuzi, empanzi n'amanina gashushagîre e Eben-ha-Zoheleti, hôfi n'Ein-Rogweli, anacilâlîka bene wâbo boshi, ngasi bene mwâmi na ngasi bantu b'e Yudeya bambali ba mwâmi.

¹⁰ Ci arhalâlîkaga oli omulêbi Natani, oli Benayahu, oli zirya ntwâli za Daudi ciru na mulumunawâge Salomoni.

Obwengehusi bwa Natani na Betisabeya

¹¹ Okubundi Natani anacibwîra Betisabeya nnina wa Salomoni, erhi: «K'orhacimanya oku Adoniyasi, mugala wa Hagiti akola mwâmi n'obwo mwâmi Daudi arhamanyiri?

¹² “Yumva nkubwîre ihano oku wajira lyo ociza obuzîne bwâwe n'obwa mugala wâwe Salomoni”.

¹³ “Okanye oje emunda mwâmi Daudi ali omubwîre, erhi: Mwâmi, yâgirwa nnawîrhu, k'arhali wêne olya walagânanaga na mwambalikazi wâwe erhi: Mugala wâwe Salomoni ye wayishiyîma omu byâni, ye wanabwârhala oku

ntebe yâni? Carhumirage Adoniyasi abà ye okola mwâmi?"

¹⁴ "Na muli agôla mango wayîsh'ishambâla mweshi na mwâmi nâni nanayisha enyuma zâwe ngereze halya ebinwa byâwe bigezire."»

¹⁵ Betisabeya anacikanya ajà emunda mwâmi ali omu nyumpa yâge; mwâmi ali akola mushosi bwenêne, na Abishagi w'e Shunemi ye wakazâg'imukolera.

¹⁶ Betisabeya ayûnama ayûnamiriza embere za mwâmi; mwâmi anacimubwîra erhi: «Bici walonza?»

¹⁷ Naye anacishuza, erhi: «Yâgirwa Nnâhamwîrhu, walaganyize mwambalikazi wâwe oku izîno lya Nyamubâho, erhi: Salomoni mugala wâwe, ye wayîsh'iyîma enyuma zâni ye wanabwârhalala oku ntebe yâni.

¹⁸ Alaga buno oku Adoniyasi ye okola mwâmi na mwâmi Nnâhamwîrhu arhamanyiri!

¹⁹ Anarherekîre empanzi, amanina gashushagîre n'ebibuzi mwandu, analâlîka bagala ba mwâmi boshi, omudâhwa Ebiyatari, Yowabu murhambo w'engabo y'abalwî ba mwâmi, ci arhalâlîsire omurhumisi wâwe Salomoni!

²⁰ Cikwônene yâgirwa mwâmi Nnâhamwîrhu, Israheli yêshi wêne ahizirekwo amasû, mpu omu-manyîse ndi okwânîne okujà oku ntebe ya mwâmi Nnâhamwîrhu.

²¹ Cikwônene amango mwâmi Nnâhamwîrhu abà akola agwîshîre haguma na bashakulûza, nie na mugala wâni Salomoni rhwanatumula.»

²² Oku acidwîrhe aderha ntyâla omulêbi Natani naye apamuka.

²³ Banacige nd'imanyîsa mwâmi bamubwîra mpu: «Omulêbi Natani onôla». Anacijà embere za mwâmi, anacifukamiriza embere zâge, ak'amalanga kahika oku idaho.

²⁴ Natani anaciderha, erhi: «Yâgirwa mwâmi Nnâhamwîrhu, wadesire erhi: "Adoniyasi ye wayîsh'iyîma omu byâni, ye wanayîsh'itamala oku ntebe yâni!"

²⁵ Bulya anayandagîre ene, amanarherekêra empanzi, amanina gashushagîre, ebibuzi mwandu, amâlâlîka bagala ba mwâmi boshi, abarhambo b'engabo ya mwâmi n'omudâhwa Abiyatari. Lolaga oku bakola badwîrhe balya bananywêra embere zâge banakâderha mpu: "Alame mwâmi Adoniyasi!"

²⁶ Cikwônene arhalâlîsire oli niono mwambali wâwe, oli omudâhwa Sadoki, oli Benayahu, mugala wa Yehoyada, oli Salomoni murhumisi wâwe.

²⁷ Akabà okwôla emwa mwâmi Nnâhamwîrhu kurhenzire, kuziga orhamanyisize bambali bâwe ndi okwânîne ajè oku ntebe ya Nnâhamwîrhu, mwâmi enyuma zâge.»

Daudi acîshoga Salomoni mpu abè mwâmi

²⁸ Mwâmi Daudi anacishuza, erhi: «Mpamagaliri Betisabeya.» Anacijà e mbêre za mwâmi ayimangayo.

²⁹ Mwâmi anacilahira ibango, erhi: «Alame Nyamubâho owandîkûzagyakwo abashombanyi bâni boshi!

³⁰ "Bulya nk'oku nanakulaganyagya nkwigashira oku izîno lya Nyamubâho Nyamuzinda w'Israheli amango nakubwîraga,

nti: Salomoni mugala wâwe ye wânayime omu byâni, ye wanatamale oku ntebe yâni, nêci, ene kwo najira ntyo.”»

³¹ Betisabeya ayunama ayunamiriza, ak’amalanga kahika oku idaho, afukamîriza embere za mwâmi anaciderha, erhi: «Alame ensiku zoshi, Nnâhamwîrhu mwâmi Daudi!»

³² Mwâmi Daudi anaciderha kandi erhi: «Mumpamagalire omudâhwa Sadoki, omulêbi Natani, Benayahu, mugala wa Yehoyada». Erhi babâ bakola bali embere za mwâmi,

³³ mwâmi anaciderha, erhi: «Murhôle bambali ba Nnâhamwinyu, mushoneze mugala wâni Salomoni oku cihêsi câni mumuyandagalize e Gihoni;

³⁴ “eyôla munda, omudâhwa Sadoki n’omulêbi Natani bamushîge amavurha g’okubâ mwâmi w’Israheli; mubûhe emishekera munaderhe mpu: Alame mwâmi Salomoni!”»

³⁵ Enyuma z’aho muyinamuke muyishe muyimizize, ayîshe aj’itamala oku ntebe yâni, anayime ahâli hâni, bulya ye nyîmisire mwâmi omu Israheli n’omu Buyahudi.

³⁶ Benayahu mugala wa Yehoyada anacishuza mwâmi erhi: «Amen! Ko na Nyamubâho Nyamuzinda wa Nnâhamwîrhu anadesire ntyôla!

³⁷ “Kulya Nyamubâho ali na mwâmi, kwo anabêra na Salomoni, anayinjihya entebe yâge kulusha entebe ya Nnâhamwîrhu Daudi!”»

³⁸ Omudâhwa Sadoki anaciyandagala boshi n’omulêbi Natani, na Benayahu, mugala wa Yehoyada, abantu b’e Kereti n’ab’e Peleti, n’erhi babâ bamashoneza Salomoni oku ndogomi y’îshe

mwâmi Daudi banacimujana e Gihoni.

³⁹ Omudâhwa Sadoki anaciyanka ihembe lya-mavurha omu ihêma, anacigashîga Salomoni, babûha emishekera, olubaga lwanaciderha, erhi: «Alame mwâmi Salomoni!»

⁴⁰ Okubundi olubaga loshi lwanacisôka lway-isha lumuyimizize. Olubaga lwayisha lwaziha orhurhêra, lwasîma bwenêne; idaho lyageramwo omusisi erhi lubî lwâbo lurhuma.

Adoniyasi arhungwa n'obwôba

⁴¹ Adoniyasi, anaciyumva kuguma na balya bali balalisirwe bali boshi naye, erhi banaciyûsa okulya ntya. Erhi ayumva omulenge gw'omushekera, Yowabu anaciderha, erhi: «Lubî n'ishâbâbè lici eryo lyamayisha omu lugo?»

⁴² Oku acidwîrhe aderha ntya, lolà oku Yônatanî mugala w'omudâhwa Abiyatari anacipamuka. Adoniyasi anacimubwîra erhi: «Yîsha bulya oli mulume, orhubwîre omwanzi mwinjà.»

⁴³ Yônatanî anacibwîra Adoniyasi, erhi: «Okuli Nnawîrhu Daudi anayîmisire Salomoni.

⁴⁴ “Mwâmi anarhumire omudâhwa Sadoki, omulêbi Natani, Benayahu, mugala wa Yehoyada abantu b'e Kereti na ab'e Peleti, banamushonîze oku cihêsi ca mwâmi”.

⁴⁵ “Omudâhwa Sadoki n'omulêbi Natani bamushîgîre amavurha g'obwâmi aha Gihoni; kurhenga aho basôka n'omwîshingo na ntyo l'olwo lubî luli omu lugo: lw'olwo lubî mwayumva”.

⁴⁶ “Ciru Salomoni anatamîre oku ntebe ya mwâmi”.

47 “Ciru na bambali ba Daudi bayishire balîkûza Daudi banacimubwîra, mpu: Nyamuzinda wâwe ajire izîno lya Salomoni lije irenge kulusha elyâwe, anakuze entebe yâge kulusha eyawe! Mwâmi anayunamirîze erhi anali oku ncingo yâge”.

48 “Ciru na mwâmi yêne anadesire erhi: Ayâgirwe Nyamubâho Nyamuzinda w’Israheli, ye wampaga ene omuntu w’omu iburha lyâni mpu ajè oku ntebe yâni, na nâni niene namanamubona n’amasù ganî”»

49 Abâli balalisirwe na Adoniyasi boshi barhungwa n’obwôba; bayimuka ngasi muguma agera yâge yâge njira.

50 Adoniyasi omu kuyôboha Salomoni, ayimanga akanya agend’igwârhiriza oku bikwi by’oluhêrero*.

51 Omwanzi gwahikakwo Salomoni, mpu: «Adoniyasi ayôbohire mwâmi Salomoni n’oku agwârhirîze oku bikwi by’oluhêrero amâderha, erhi: Mâshi mwâmi Salomoni acîgashe oku arhayîrhe omwambali n’engôrho!»

52 Salomoni aderha, erhi: «Ankabà n’obwôrhere bw’omuntu mushinganyanya, ntà luviri lwagc ciru n’o luguma lwamurhengakwo; ci kwône ankabà agwêrhe ecâha, nanamuyîrha».

53 Salomoni arhegeka mpu bamushonôle oku luhêrero. Adoniyasi afukama embere za Salomoni. Naye Salomoni amubwîra, erhi: «Genda

* 1:50 1, 50: Omuntu wahemusire erhi akagwârhirize oku bikwi by’oluhêrero lwa Nyakasane, arhakacigwâsirwe mpu ahanwe nk’arhali muntu anayîsire n’obulonza.

omu nyumpa yâwe».

2

Amahano mazinda ga Daudi kuli Salomoni

¹ Erhi ayumva ensiku zikola zimunyahire n'olufû lukola lumuli hôfi, Daudi anacirhumiza omugala Salomoni, anacimukomêreza amubwîra, erhi:

² «Nie oyu nkola nyêrekîre emunda abandi boshi bajà: ozibuhage oyerekane oku onali mulume!

³ “Oshimbûlire amarhegeko ga Nyakasane Nyamuzinda wâwe, okulikire amâjira gâge goshi, omu kulanga amarhegeko gâge na ngasi bindi akanakuhûna byoshi nk'oku binayandisirwe omu citabu c'amarhegeko ga Mûsa. Aho wanayîsh'ihasha okuyunjuliza bwinjà byoshi ebi wâjire n'ebi wanalalîre okujira”;

⁴ “n'okwôla lyo Nyakasane ayunjuza kalya kanwa kâge ambwîraga, erhi: Bagala bâwe erhi bankacilanga bakânabà n'olugendo lwinjà embere zâni n'omurhima n'iroho lyâbo lyoshi, hanakaz'iyôrha hali ow'omu mulala gwâwe oyîmire oku ntebe ya Israheli”.

⁵ “Nâwe wêne orhahabiri ebi Yowabu* mwene Seruya anjirire, oku ajirîre abarhambo babirhi b'engabo ya bene Israheli, Abneri mwene Neri na Amasa mwene Yeteri: abayisire amango

* **2:5 2, 5** Yowabu na Shimeyi barhalisag'ihanirwa amabî gâbo; amabî gâbo gâli manene bwenêne. Yowabu ali mwîsi wa bantu naye Shimeyi akâg'igayaguza mwâmi ago mango erhi arhenga e Yeruzalemu. Daudi akengêzize Salomoni eyi myanzi. Olole muli cigabi ca 2, 8.

g'omurhûla omu kulonza okucîhûla oku mukò gwabulagagwa amango g'amatabâro, anyambisa ntyo omukò mwêru kwêru oku mukaba gwâni n'oku nkwêrho y'amagulu gâni".

⁶ "Okole nk'oku obwenge bwâwe bunakuhire, cikwônene orhazigaga emviri zâge zabungulukira ekuzimu n'omurhûla buzira kuhanwa".

⁷ "Kuli bene Barzilayi w'e Galadi, obajirire aminjà, babè baguma b'omu bakayîsh'ilya oku cîbo câwe; bulya nabo kwo banjirîre aminjà ntyôla amango najaga nayâka mukulu wâwe Absalomu".

⁸ "Alà oku ogwêrhe hôfi na nâwe Shimeyi, mugala wa Gera w'omu bene Benyamini w'e Bahurimi. Ye wampehêreraga okurhankaderhwa amango najaga e Mahanayimi. Cikwônene, ebwa kubà amango ayishaga ankulikîre kuhika oku lwîshi lwa Yordani, namulahirire oku izîno lya Nyamubâho namubwîzire oku ntakakuyîrha n'engôrho".

⁹ "Buno orhamuleke buzira kumuhana, bulya ôbà mushinganyanya, orhahabe oku wamujira, orhogeze emvi zâge ekuzimu erhi ziyunjwîre mukò»".

¹⁰ Buzinda Daudi arhamuka haguma na bashakulûza, abishwa omu cishagala ca Daudi.

¹¹ Daudi ali ayîmire omu Israheli myâka makumi anni: ayîma myâka nda aha Hebroni, na yindi makumi asharhu n'isharhu aha Yeruzalemu.

Olufù lwa Adoniyasi

¹² Salomoni anacijà oku ntebe y'îshe Daudi, n'obwâmi bwâge bwagandâza bwenêne.

¹³ Adoniyasi anaciyisha aj'emunda Betisabeya ali, ye nnina wa Salomoni, naye anacimudôsa, erhi: «Ka murhûla gukudwîrhe?» Naye ashuza erhi: «Nêci murhûla nalonza.»

¹⁴ Anacishubirira aderha erhi: «Woliha, hali oku nakudôsa.» Nyamukazi erhi: «Derhaga.»

¹⁵ Anaciderha, erhi: «Omanyire oku obwâmi bwâli bwâni, n'oku Israheli yêshi ali anyêrekîre nk'oku ba nkanayêrekera mwâmi. Cîkwône obwâmi bwayîsh'ijà handi, bwayîsh'ijà emwa mulumuna wâni, bulya ye Nyamubâho ali abuhîre.

¹⁶ Bunôla nkusengîre kantu kaguma, orhakan-dahiraga!»

¹⁷ Nyamukazi anacimubwîra, erhi: «Kaderhe.» Naye anaciderha, erhi: «Nkusengîre oj'ibwîra mwâmi Salomoni bulya manyire oku arhaku-lahirire - ampè nâni omukazi Abishagi w'e Shunemi.»

¹⁸ Betisabeya anacishuza, erhi: «Kwinjà, nayîsh'ibwîra mwâmi kuli okwo kwâwe.»

¹⁹ Betisabeya anacikanya ajà emunda mwâmi ali agend'imushambâlira ogwa Adoniyasi. Mwâmi anaciyimuka akola agend'iyankirira nnina, anaciyunamiriza embere zâge agal'itamala oku ntebe yâge y'obwâmi. Balêrha eyindi ntebe ya nnina wa mwâmi, naye amutamala ekulyo.

²⁰ Okubundi anaciderha, erhi: «Ngwêrhe kantu kasungunu nd'isengera: Orhandahiriraga nâni.» Mwâmi anacishuza, erhi: «Sengeraga, nyâma bulya ntankakulahirira.»

²¹ Aderha, erhi: «Ohè mwene winyu Adoniyasi ola musunamiti, Abishagi abè mukâge.»

²² Mwâmi Salomoni anacishuza abwîra nnina,

erhi: «Cirhumire ôbà Abishagi w'Omusunamiti ye ohûnira Adoniyasi? Muhûnire obwâmi† erhi bwo bulya ali mukulu wâni, n'abadâhwa Abiyatari, na kuli Yowabu, mugala Seruya bali kuli ye».

²³ Mwâmi Salomoni anacilahira okw'izîno lya Nyamubâho anaciderha, erhi: «Nyamuzinda anyîrhe anampeze akabà arhali lufù olwo Adoniyasi acîlongîze muli ako kanwa!

²⁴ Na bunôla, alame Nyamubâho, owanyîmikaga anantamaza oku ntebe ya larha Daudi, ye wananyûbakiraga enyumpa nk'oku yêne anaderhaga - ene lyonêne Adoniyasi ayîrhwe!»

²⁵ Mwâmi Salomoni anacirhegeka Benayahu mugala wa Yehoyada mpu amutumirhe, anacifà.

Obuhanya kuli Abiyatari na Yowabu

²⁶ Mwâmi anacibwîra omudâhwa Abiyatari, erhi: «Genda emwâwe e Anatoti, bulya okwânîne okuyîrhwa, cikwônene ntakuyirhise ene bulya wabarhwîre omucîmba gw'amalaganyo ga Nyamubâho, embere za larha Daudi, na bulya walibusire na ngasi kwalibuzagya larha kwoshi.»

²⁷ Salomoni anacilibirhakwo Abiyatari mpu irhondo arhacibaga mudâhwa wa Nyamubâho lyo kayunjula kalya kanwa Nyamubâho aderheraga enyumpa ya Eli aha Silo.

²⁸ Omwanzi gwanacihikakwo Yowabu, bulya Yowabu ali olunda lwa Ado niyasi, n'obo arhali ajire olunda lwa Absalomu. Yowabu anayakira

† 2:22 2, 22 Okuyanka mukà mwâmi kwakag'irhuma omuntu ashobôla entebe y'obwâmi.

omu ka-Nyamuzinda, anacigwârhiriza oku bikwi by'oluhêrero.

²⁹ Banacikumanyisa mwâmi Salomoni, mpu: Yowabu ayakire omu ka-Nyamuzinda yôla on-ali hôfi n'oluhêrero. Salomoni anacirhuma Benayahu mugala wa Yehoyada, erhi:

³⁰ «Kanya, omutumirhe.» Erhi ajà omu ka-Nyamuzinda Banayahu anacibwîra Yowabu, erhi: «Mwâmi mpu: Ohuluke!» Naye anacishuza, erhi: «Nanga, ho nanafiraga ahâla.» Benayahu akanya ahêkera mwâmi kalya kanwa, erhi: «Kwo Yowabu anadesire ntya, kwo ananshuzize okûla.»

³¹ Mwâmi anacishuza Benayahu, erhi: «Ojire nk'okwo anadesire, omutumirhe onamubishe, ntyo wa ntenzakwo n'oku mulala gwâni gulya mukò mwêru kwêru Yowabu abulagaga buzira cirhumire.

³² Nyamubâho ayandagalize ogwo mukò okw'irhwe lyâge, ye muntu wayîrhaga bantu babirhi, bantu bashinganyanya, na binjà kumulusha, owabayirhaga n'engôrho buzira kumanyîsa larha Daudi: Abneri mugala wa Neri na murhambo w'engabo ya Israheli kuguma na Amasa mugala wa Yeteri, murhambo w'omurhwe gw'abalwî b'e Yûda.

³³ Omukò gwâbo gwayandagalira okw'irhwe lya Yowabu n'oku iburha lyâge ensiku zoshi; cikwônene omurhûla gwayôrha guli kuli Daudi, oku iburha lyâge, oku nyumpa yâge, omulala gwâge, n'oku ntebe yâge erhi Nyakasane orhuma.»

³⁴ Benayahu mugala wa Yehoyada anacisôka, atumirha Yowabu, amuyîrha, anacibishwa aha

mwâge omu irungu.

³⁵ Mwâmi anacihira ahâli hâge, Benayahu mugala wa Yehoyada nka murhambo w'engabo y'abalwî bâge, mwâmi anayîmika omudâhwa Sadoki ahâli ha Abiyatari. Olwa Shimeyi.

³⁶ Mwâmi anacirhumiza mpu balêrhe Shimeyi, anacimubwîra, erhi: «Oyûbake enyumpa aha Yeruzalemu onabêreho, n'irhondo orhahîraga mpu warhengaho oje halebe erhi halebe.

³⁷ Amango wananarhenge yo oyikira omugezi gwa Kedroni, onamanye oku erhi olufû lwo na lwâwe.»

³⁸ Shimeyi anacishuza mwâmi, erhi: «Akola kanwa kalî kinjà, okwôla Nnâhamwîrhu, mwâmi amanaderha ko na mwambali wâwe akola ajira.» Shimeyi abêra nsiku zirhali nyi aha Yeruzalemu.

³⁹ Cikwônene erhi kugera myâka isharhu, ka bambali ba Shimeyi babirhi barhayakira emwa Akishi, mugala wa Maaka, mwâmi w'e Gati. Banaciyîsh'ikumanyîsa Shimeyi, mpu: «Lolâ oku bambali bâwe yo bali e Gali.»

⁴⁰ Shimeyi anayimuka, erhi abâ amashumika endogomi yâge, acîbanda e Gati, emwa Akishi, akola ajalonzayo bambali bâge.

⁴¹ Banacimanyîsa Salomoni oku Shimeyi anarhenzire e Yeruzalemu aj'e Gati n'oku anarhenzireyo.

⁴² Mwâmi anacirhumiza Shimeyi anacimubwîra, erhi: «Ka ntakulahirizagya nanakukomêreza nti amango wagende mpu wajâ lunda lulebe erhi olundi nti onamanyage oku okufâ kwo na kwâwe? K'orhanashuzagya, erhi: Ecôla cinwa nyumvîrhe ciri cinjà.

⁴³ Carhumirage orhacilanga endahiro walahiriraga Nyakasane n'irhegeko nakuhaga?»

⁴⁴ Mwâmi anacibwîra Shimeyi erhi: «Oyishi n'omurhima gwâwe gukumanyire mabî maci wajirîre larha Daudi; Nyamubâho akubarhuza galya mabî goshi wanajizire.

⁴⁵ Ci mwâmi Salomoni yêhe agishwa n'entebe ya Daudi yazibuha embere za Nyamubâho.»

⁴⁶ Mwâmi anacirhegeka Benayahu mugala wa Yehoyada, naye anacihuluka, aj'imutumirha, afà. Ntyo obwâmi bwagandâza omu maboko ga Salomoni.

II. Oku ngoma ya Salomoni, mwâmi mwinjinjà

3

Salomoni ajà omu buhya

¹ Salomoni abà mukwî wa Faraoni mwâmi w'e Mîsiri, mwâmi w'e Mîsiri. Ayanka mwâli wa Faraoni mwâmi w'e Mîsiri aj'imuyûbakira omu lugo lwa Daudi, alinda ayûbaka eyâge nyumpa, enyumpa ya Nyakasane n'ecôgo c'amabuye cizongolosire Yeruzalemu.

² Mw'ago mango olubaga lwagendekera okukaz'igashâniza oku ntondo bulya barhal'isâg'iyûbaka enyumpa y'izîno lya Nyakasane.

³ Salomoni akengaga Nyakasane bwenêne, akashimbûlira amarhegeko g'îshe Daudi, ci erhi n'oku ntondo naye agend'ikarherekêrera n'okuyôkerakwo obukù.

Ebilôrho aha Gabaoni

⁴ Mwâmi anacijà e Gabaoni agend'ihêra bulya lwo lwàli luhêrero lukulu. Salomoni arhûla nterekêro cihumbi oku luhêrero*.

⁵ Lêro Nyakasane abonekera Salomoni budufu omu bilôrho aho Gabaoni. Nyamuzinda amubwîra erhi: «Ombwîre eci nakuhà».

⁶ Salomoni erhi: «Wabêrire larha Daudi mwambali wâwe lukogo lunji bulya omu bijiro byâge byoshi ayôsire mushinganyanya embere zâwe wanayôrha omurhonyize kuhika wamuhà omwâna oyîmire oku ntebe yâge kuhika buno.

⁷ Waliha Nyakasane Nyamuzinda wâni wêne wayîmikaga mwambali wâwe mwâmi aha larha Daudi n'obwo ndi mwâna murhò, ntamanyi-cirhegeke.

⁸ Mwambali wâwe y'oyu omu karhî k'olubaga lwâwe, lubaga lurhamanyirwi omubalè, lurhankamany'igerwa erhi kuganjwa, bulya luli buvu.

⁹ Oshobôze mwambali wâwe abè murhimanya, amanyirhegeka† olubaga lwâwe luli ntya, amanyirire aminjà n'amabî.»

¹⁰ Ebyo Salomoni ashengaga byasîmîsa Nyamubâho.

¹¹ Nyakasane amubwîra erhi: «Bulya oshenzire ebyo, ci orhahûnyire okulama nsiku nyinji, orhahûnyire obugale, orhahûnyire okufà kw'abashombanyi bâwe, ci kulya kubà wahûnyire oburhimanya n'obugula

* **3:4 3, 4** Lolà muli 2 Nga 1, 3. † **3:9 3, 9** Akabà Salomoni asengire oburhimanya arhali oku bulagîrire bwâge ci mpu lyo amanyi'irhegeka ecihugo.

12 kwo kurhumire okwo kwo nakujirira, nakuhà omurhima murhimanya na mwenge, okurhasag'ibonekana embere zâwe n'enyuma zâwe harhakabonekana oli akâwe.

13 Ciru nkola nakuhà n'ebi orhahûnyire: Bwo bugale n'irenge amango goshi onali oku bwasi, ntà wundi mwâmi wayôrhe akâwe.

14 Okakulikira enjira zâni omu kushimbûlira amarhegeko gâni aka sho Daudi, ensiku zâwe naziuyushula.»

15 Salomoni asinsimuka ayumva oku bilôrho; ashubira e Yeruzalemu, agend'iyimanga embere ly'omucîmba gw'Amalaganyo, arhûla enterekêro y'omurhûla kandi abâgira ananywêsa abambali boshi.

Salomoni atwa olubanja

16 Ago mango bakazi babirhi ba mbaraga baciuyisha emalanga gâge.

17 Muguma muli bo anaciderha erhi: Rhwêne oyu wîrhu mukazi, nyumpa nguma rhubà, nal'ingwishizize omwâna wâni aha burhambi bwâge omu nyumpa.

18 Nali nsiku isharhu mbusire, naye agal'iburha; rhwâli nyumpa nguma, ntà wundi muntu wamuli, rhwâli babirhi rhwenene.

19 Mugala w'oyu wîrhu afâ budufu, erhi amamugwishirakwo.

20 Azûka budufu erhi mwambalikazi wâwe ali îrò, nali mugwishizize aha burhambi bwâge, amubagalira, n'owâge ofîre amugwishiza aha burhambi bwâni.

²¹ Erhi nzûka sêzi nti nyonkêse omwâna nabugana anafîre. Erhi mmuhenganula sêzi, nabona oku arhali ye mwâna naburhaga!

²² Olya wundi mukazi naye, erhi: «Kunywêrha! Mugala wâni yezîne na mugala wâge ye wafîre.» Naye erhi nanga! mugala wâwe ye wafîre na mugala wâni yezîne. Bombi kwo bakâg'ibwirana embere za mwâmi.

²³ Mwâmi erhi: «Oyu mpu mugala wâni yezîne na mugala wâwe ye wafîre. N'owundi naye erhi kunywêrha! mugala wâwe ye wafîre na mugala wâni yezîne».

²⁴ Lêro mwâmi, erhi: «Mumpe engôrho.» Balêrhera mwâmi engôrho.

²⁵ Mwâmi erhi: «Muberangule omwâna ozîne muhè ngasi muguma oluhande.»

²⁶ Aho olya mukazi omwâna wâge ali azîne abwîra mwâmi, erhi: «Omusisi gwamangerâ omu nda; muhanyi orhahîraga wajira ntyo, omulekere oyu mwâna ozîne, orhamuyîrhaga.» Ci owâbo erhi: «Omuberangule, amurhalekwo rhwe naye!»

²⁷ Mwâmi erhi: «Muyanke oyu mwâna ozîne, murhamunigaga, mumuhè oyu mukazi murhanzi ye nnina.»

²⁸ Omw'Israheli, boshi bamanya oku mwâmi Salomoni atwaga olwo lubanja, bakenga mwâmi, bulya bamâbona oku obushinganyanya n'obucîranuzi bwâge emwa Nyamuzinda burhenga.

4

Abarhambo b'emirhwe ya Salomoni

¹ Mwâmi Salomoni ayîma ecihugo c'Israheli coshi.

² Abarhambo bâge bali babà: Azaryahu, mwene Sadoki, mudâhwa,

³ Elihorefi na Ahiya, mwene Shisha, bandisi. Yozafati, mugala wa Ahiludi, murhindisi.

⁴ Benayahu, mwene Yehoyada, murhambo w'engabo y'abalwî. Sadoki n'Abiyatari, badâhwa

⁵ Azaryahu, mwene Natani murhambo wa barhambo, Zabudi, mwene Natani, mudâhwa na mwîra wa mwâmi,

⁶ Ahishari, cibwindi c'omu nyumpa ya mwâmi. Eliyahu, mugala wa Yowabu, murhambo w'abasirika. Adonirami, mugala wa Abda, murhambo w'abanyakasi.

⁷ Salomoni ali agwêrhe barhambo ikumi na babirhi omu cihugo coshi c'Israheli, bo bakâg'ilêrha ebiryo bilibwa aha bwâmi; ngasi muguma agwêrhe ogwâge mwêzi g'okurhûla.

⁸ Amazîno g'abo barhambo gaga: Bene-Huri, w'omu mirhezi y'e Efrayimu.

⁹ Bene-Dekeri e Makasi, e Shaalbimu, e Bet-Shemeshi na Eloni-Bet Hanani.

¹⁰ Bene-Hesedi w'aha Aruboti; ali agwêrhe na Soko n'ecihugo coshi c'e Heferi.

¹¹ Bene-Abinadabu ali arhegesire entambirhambi z'e Dori; mukâge ye wali Tafata, mwâli wa Salomoni.

¹² Bâmina, mwene Ahiludi, erhi arhambula e Tanaka n'e Megido na kuhika e Yokimeyamu, n'e Beti-Sheani yoshi ebibikanwa na Sartani enyanya ly'e Yizreeli, kukahika e Abeli-Mehola ishiriza ly'e Sortani.

¹³ Bene Geberi enyanya ly'e Galadi kuhika oku cishagala c'e Yayiri emwa bene Menashè, abayûbaka e Galadi. Ali arhegesire ecihugo c'e Argobu cibà e Bashani, bishagala binene makumi gali ndarhu, bizonzirwe n'e byôgo n'empamikizo y'amarhale.

¹⁴ Ahinadabu mwene Ido aha Mahanayimu.

¹⁵ Ahimasi e Nefutali, naye ali ayiankire Salomoni omwâli oderhwa Basmati.

¹⁶ Bâna mugala wa Hushayi akâg'irhegeka e Asheri n'e Beyaloti.

¹⁷ Yehozafati mwene Paruwah omu Isakari.

¹⁸ Shimeyi mugala wa Ela omu Benyamini.

¹⁹ Geberi mwene Uri arhegeka ecihugo ca Gadi, eca Sihoni mwâmi wa Abamoriti n'ecihugo ca Ogu, mwâmi wa Bashani. Hali n'omurhambo w'engabo orharhengaga omu cihugo.

²⁰ Bene Yûda na bene Israheli bali banji, banji nka mushenyi gw'oku nyanja: bakalya bananywa, banalama n'omurhûla.

5

¹ Ago mango erhi Salomoni arhegesire amâmi goshi kurhenga oku lwîshi kuhika emwa Abafilistini, na kuhika oku lubibi lw'e Mîsiri. Bakaz'ilêrha e ntûlo yâbo n'okukolera Salomoni amango goshi ali oku bwâsi.

² Ebiryo bya Salomoni by'olusiku luguma, byâli ngero makumi asharhu ga nshâno ya ngano nyinjinjà na ngero makumi galindarhu g'eyindi nshâno kwône.

³ Bimasha bitwedu ikumi na mpanzi makumi abirhi z'ebulambo kwône, bibuzi igana kuyûshûla kwo enshagarhi, empongo,

orhushafu, engoko, engûkù, n'orhundi
rhunyunyi rhushwêkwa.

⁴ Kulya kubà obwâmi bwâge bwahikaga
oluhande lulyo lyoshi lw'olwîshi Efrata.
Kurahenga kuli Tapsaki kuhika kuli Gaza,
abâmi boshi b'eluhande lwa Efrata kushiga
bamushigaga, omurhûla gwacîbêra hoshi.

⁵ Bene Yûda na bene Israheli bayôrha
n'omurhûla buzira kadugundu; ngasi muguma
adêkerera omu lukoma lwâge lw'emizâbîbu
n'olwa emitini, kurhenga Dani kuhika Bersheba,
amango goshi Salomoni ali oku bwasi.

⁶ Salomoni ali agwêrhe masô bihumbi bini bya
biterusi bya kukabulula engâlè zâge na biterusi
bihumbi ikumi na bibirhi bya kuhêka abantu.

⁷ Abarhonyi bakâg'ishîbirira mwâmi haguma
n'abayôrhaga balalikwa okulya haguma na
mwâmi. Abarhambo bakâg'ishêgula ebiryo, ngasi
muguma agwêrhe ogwâge mwêzi, ntà mango
akantu kabulikîne.

⁸ Ebyâsi n'obukere bw'okulîsa ebiterusi na
ngasi bishwêkwa, bo babilerhaga, ngasi muguma
ahêke aha anabwizirwe. Oburhimanya bwa
Salomoni.

⁹ Salomoni ali ahirwe na Nyakasane
Nyamuzinda omurhima mushinganyanya
n'ogw'obugula, amuhà obukengêre bunene,
omurhima gulambûsire nka lubanda lw'oku
nyanja.

¹⁰ Obushinganyanya bwa Salomoni bwalusha
obw'abâna boshi b'ebuzûka-zûba n'obwa ab'e
Mîsiri boshi.

¹¹ Abà murhimanya kulusha ngasi muntu,

alusha Etani na Esra, alusha Hemani, Kalkoli na Darda; irenge lyâge lyalumira hoshi hoshi omu bihugo by'ezo ntambi.

¹² Salomoni asinga migani bihumbi birhanu anayandika enyimbo z'amahano; zahika oku ci-humbi n'irhanu.

¹³ Omu bwenge bwâge bunene, amanyîsa emirhi n'ebiyâsi kugwârhirira oku mirhi mizibu kuhika oku byâsi bilandira oku cogo. Ali mulenga wa kumanya binji biyêrekîre ensimba, orhun-yunyi, orhunyege n'enfi*.

¹⁴ Abantu n'abâmi bakurhenga hoshi hoshi, eyi n'eyi haliyumvirhiza oku Salomoni aganîra. Obwîra bône Hiram n'okurheganya okuyûbaka aka-Nyamuzinda.

¹⁵ Hiram mwâmi w'e Tiri arhuma abambali emwa Salomoni bulya ali amâyumva oku bamushîzire amavurha g'obwanga ahâli h'îshe, erhi na Hiram ayorhaga abâ mwîra wa Daudi.

¹⁶ Salomoni arhumiza mpu bajibwîra Hiram erhi:

¹⁷ «Orhabiri oku larha Daudi arhacibonaga oku ayûbakira Nyamubâho enyumpa, erhi kukarherwa n'abashombanyi bali bamuzungulusire kurhuma kuhika Nyakasane abaheba idako ly'oburhegesi bwâge.

¹⁸ “Buno Nyakasane arhumire nkola ndêkerîre, ntahugunywa: ntagwêrhi bashombanyi, ntacigonza buhanya”.

* **5:13 5, 13** Rhurhankarhindira okuderha oku Salomoni ayandisire ebitabu n'emigani. Enshambâlo za mîra z'Abayahudi zinakamuganjira omu bayandikaga Olulanga lwa 72 n'olwa 127, n'Ecitabu c'Omuhanûzi, ec'Olwimbo lw'enyimbo n'ec'Oburhimanya.

19 “Bw’ôbûla ndi omu milali y’okuyûbaka enyumpa y’izîno lya Nyakasane Nyamuzinda wâni, kwo abwîzire larha Daudi erhi: Omwâna nayîmika oku ntebe yâwe, ye wayûbakira izîno lyâni enyumpa.”

20 “Nâwe ontwîrage emirhi y’e Libano. Bambali bâni bagwâsanya na bambali bâwe, nakuhà ebi wakampûna by’okulyûla bambali bâwe, bulya emwâni erhankaboneka owamay’ikuba emirhi nka Abasidoni.”»

21 Erhi Hiramumu ayumva ebyo binwa bya Salomoni, asîma bwenêne, aderha, erhi: «Agishwe, Nyakasane wahâga Daudi omwâna murhimanya ntya mpu arhegeke olubaga lwâge!»

22 Hiramumu arhuma mpu babwîre Salomoni erhi: «Omwanzi warhumaga naguyumvîrhe. Ngasi oku olonzize kw’eyo mirhi kwo nakujirira.

23 “Bambali bâni bayiyandagaza kurhenga e Libano kuhika oku nyanja; kandi nâni nayishanira haguma bihimbi bihimbi mbilikire omu nyanja kuhika aha olonzize biyômokere. Ahâla nayishanûlira, nâwe wêne oyisôkeze eka. Kandi nâwe wajira oku nsîmire: ontumire ebi nalîsa mwo abâni.”»

24 Ntyo Hiramumu akarhumira Salomoni emirhi y’e Sedre n’ey’ensindani nka oku anal’ilonzize.

25 Na Salomoni akarhumira Hiramumu ngero bihumbi makumi abirhi za ngano z’okulîsa ab’omu mwâge, engero makumi abirhi na kulusha za mavurha ga mizâbîbu ntuntume. Byo Salomoni akâg’irhumira Hiramumu ngasi mwâka ebyo.

26 Nyakasane ali ahîre Salomoni obwenge n’oburhimanya nka oku anali amulaganyize

n'omurhûla, n'obumvîkane byâbà ekarhî ka Hiramumu na Salomoni: Banywâna bombi.

²⁷ Salomoni alâlîka bene Israheli boshi: barhengamwo bantu bihumbi makumi asharhu.

²⁸ Abarhuma e Libano: bihumbi ikumi ngasi mwêzi, bakabêra yo mwêzi muguma na yindi myêzi ibirhi eka. Adaramu ye wali murhambo wâbo.

²⁹ Salomoni al'igwêrhe na babarhuza bihumbi makumi gali nda na bihumbi makumi gali munâni ga bantu b'okubeza amabuye oku ntondo.

³⁰ Abimangizi n'abarhambo bâbo barhagan-jirwi bône bali bihumbi bisharhu na bantu magana asharhu.

³¹ Mwâmi Salomoni arhegeka okuhumba amabuye manene, mabuye minjinjà g'okuyianza eciriba c'enyumpa.

³² Abûbasi ba Salomoni n'abà Hiramumu haguma n'Abagiblitî bakakombêza amabuye n'okubinja emirhi y'okuyûbaka enyumpa.

6

Okuyûbakwa kw'aka-Nyamuzinda

¹ Omu mwâka gwa magana anni na makumi gali munâni kurhenga bene Israheli barhenzire e Mîsiri, omu mwâka gwa kani kurhenga Salomoni ali mwâmi omw'Israheli, omu mwêzi gwa Ziva gwo guligi mwêzi gwa kabirhi, Salomoni ayûbaka aka-Nyamuzinda.

² Eyôla nyumpa Salomoni ayûbakaga yali egwêrhe makoro makumi gali ndarhu ga bulîri,

makoro makumi abirhi ga bugali na makoro makumi asharhu ga burherema.

³ Omuhango gw'embere z'akôla ka-Nyamuzinda gwâli gwa makoro makumi abirhi ga bulîri omu kushimba obugali bwa enyumpa na makoro ikumi omu kujà omu ndalâlâ y'enyumpa.

⁴ Mwâmi ahira orhubonezo kuli eyôla nyumpa, rhwajaga rhwasunguhana olunda lw'embuga.

⁵ Omu marhambi g'aka-Nyamuzinda ayûbakamwo entalarhala ziri nka nyumpa oku cogo c'enyumpa, omu marhambi g'aka-Nyamuzinda kwônene n'omu marhambi g'ahatagatifu bwenêne, ayûshûla n'ezindi nyumpa omwôla marhambi mwoshi.

⁶ Entalarhala z'idako zâli zigwêrhe makoro arhanu ga bugali, eza aha kâgarhî zâli zigwêrhe makoro ndarhu ga bugali n'eza kasharhu zâli za makoro nda oku bugali; ebwa kubà bajaga bashuba oku birhebo by'enyumpa omu marhambi mwoshi n'embuga lyo balek'ikacihondereka kuli ebyo birhebo by'enyumpa.

⁷ Agôla mango bayûbakaga eyôla nyumpa bayiyû bakà n'amabuye gali gakola marheganye goshi bwinjà. Na ntyôla amango bayûbakaga enyumpa barhayumvagya oli enyundo oli embasha nîsi erhi ecindi cintu c'ecûma catêrha oku nyumpa.

⁸ Omuhango gw'enyumpa y'enyanya yali omu kâgarhî, gwâli olunda lw'ekulyo kw'enyumpa. Bakazâg'isôka oku mashonezo g'ebinzongo gagolonjosire kurhenga oku nyumpa y'enyanya yali aha kâgarhî kujà oku nyumpa ya kasharhu.

9 Salomoni ayûbaka anayunjuza ako ka-Nyamuzinda, muli eyôla nyumpa ahiramwo olurhalarhala lw'emirhi analuyinjihya n'empaho z'emirhi mizibu.

10 Anaciyûbaka ezindi nyumpa enyanya zàli zishegemire enyumpa yoshi, ajà azijira makoro arhanu arhanu ga burherema anacilunga oku nyumpa n'emirhi mizibu.

11 Oluderho lwa Nyamuzinda lwanacirhindakwo Salomoni ntyâla:

12 «Kuli eyîra nyumpa oli wayûbaka, nka wankanashimba amarhegeko gâni, okanakajira nka oku nakuhûna kwoshi na ntyôla olange amarhegeko gâni goshi, olugendo lwâwe erhi lwankanayôrha lulingânine, akanwa kâni nabwîraga sho Daudi, kuli we erhi kankayunjulira

13 “nanayôrha ndi ekarhî ka bene Israheli na ntà mango nankalekerera olubaga lwâni lw'Israheli”».

14 Obwôla, Salomoni ayûbaka enyumpa anayiyunjuza.

Endalâlâ y'enyumpa. Ahatagâtifu h'ahatagâtifu

15 Ebyôgo by'ezo nyumpa abibambakwo empaho z'emirhi mizibuzibu omu ndalâlâ kurhenga oku lugendambeba kuhika oku lurhalarhala, azishîga n'irangi omwôla ndalâlâ. Oku idaho ahirakwo empaho z'ensindani.

16 Kuli makoro makumi abirhi g'eyôla nyumpa omu ndalâlâ, Salomoni ahirakwo empaho z'eyo mirhi y'enduluma kurhenga okw'idaho kujà enyanya oku mirhamba, habà ho hantu

h'okurhînywa bwenêne, ho hatagatîfu ha ahatagatîfu.

¹⁷ Enyumpa kwo kuderha akaligi ka-Nyamuzinda konênè, kali ka makoro makumi anni omu ndalâlâ.

¹⁸ Empaho z'e mirhi y'enduluma zàli omu ndalâlâ, zàli zijîre zabinjûlwakwo ebizingebizinge n'ebiri nka bwâso bushanjusire, omwôla ndalâlâ zàli mpaho za «sedre» zonène murhankabonesire ibuye.

¹⁹ Salomoni, ahantu h'okurhînywa bwenêne, ahayûbakiraga omu karhî k'enyumpa mpu lyo ahashihiramwo omucîmba gw'amalaganyo ga Nyakasane.

²⁰ Endalâlâ y'ahôla hatagatîfu ha ahatagatîfu yali egwêrhe makoro makumi abirhi bulîrî na makumi abirhi ga bugali na makumi abirhi ga burherema. Salomoni ashigamwo amasholo galabuka bwenêne, kuguma ayûbaka n'oluhêrero lw'empaho z'e sedre anazishîga amasholo.

²¹ Salomoni ashiga amasholo galabuka omu ndalâlâ y'enyumpa mwoshi.

²² Kwo enyumpa yoshi ayishîzire masholo ntyôla, enyumpa yoshi ayishîga masholo kuguma n'oluhêrero lwàli embere za halya hantu h'okurhînywa.

Bakerubi

²³ Omwôla hantu hatagatîfu anagwîkamwo bamalahika babirhi babinjirwe omu mirhi y'emishahi y'emuzirhu bali bagwêrhe makoro ikumi ga burherema.

24 Cûbi ciguma ca malahika càli ca makoro arhanu n'ecindi naco càli ca makoro arhanu; kurhenga ebuzinda bw'ecûbi kuhika ebuzinda bw'ecindi gali makoro ikumi,

25 Malahika wa kabirhi naye kwo nakuguma ali agwêrhe makoro ikumi, lugero luguma na nshusho nguma kuli abo bamalahika bombi.

26 Obulî bwa ngasi malahika bwàli bwa makoro ikumi kuguma n'owa kabirhi.

27 Salomoni anacihira balya bamalahika oku bali babirhi omu nyumpa y'omu ndalâlâ, cûbi ca muguma cahuma kuli cirhebo ciguma, ecûbi c'owundi malahika cahuma oku cindi n'ebindi byûbi byayerekerana omwôla ndalâlâ y'enyumpa.

28 Abôla ba malahika nabo Salomoni abashîga amasholo.

29 Ajirisa ebitâke bitâke byakazâg'ibonekana oku ngasi cogo càli omu nyumpa oku mihiro yoshi, omu ndalâlâ n'emugongo banajà batâka kwo aha bamalahika, aha amabo nîsi erhi bwâso bushanjusire.

30 Omu bululi bw'eyôla nyumpa ashîgamwo amasholo omu ndalâlâ n'emugongo.

Emihango. Engo.

31 Aha muhango gw'aho hatagatîfu bwenêne, ahiraho nyumvi ibirhi zakazâg'iyîguka caligumîza, zâli za mishahi y'emuzirhu. Ebyali bizungulusire olwo lumvi kuguma n'emitungo yalo, byoshi byasimikira omu cirhebo ca karhanu.

³² Kuli ezôla nyumvi ibirhi z'ogwôla muhango, atâkakwo bamalahika, emibo n'amâso gashanjusire. Kandi ashîgakwo amasholo gâhululira kuli balya bamalahika na kuli erya mibo.

³³ Kuguma n'oku muhango gw'aka-Nyamuzinda ahirakwo emitungo y'emishahi y'emuzirhu, yasimikira omu cihimbi c'e cogo n'olumvi lwa mpande ibirhi za mpaho za nsindani.

³⁴ Lumvi luguma lwâli lwa kugonywamwo kabirhi n'olundi lunda nalo kwo na kuguma, na kuli ngasi luguma

³⁵ bajâ batâkakwo bamalahika, emibo n'amâso gashanjusire anayishîga masholo nk'oku ebitâke byanali.

³⁶ Ayûbakakwo ebicîkirizo biri kuli mirongo isharhu ya mabuye marhendêze bwinjâ bya mirhi ya sedre.

Amango aka-Nyamuzinda kayûbakagwa

³⁷ Omwâka gwa kani, mwêzi gwa kabirhi lyo babandaga eciriba c'akôla ka-Nyamuzinda,

³⁸ n'omu mwâka gwa kali ikumi na muguma omu mwêzi gwa munâni enyumpa yayunjula loshi nk'oku yanali ekwânîne. Salomoni ayiyûbaka ntyôla myâka nda.

7

Obulenga oku nyumpa ya Salomoni n'oku ka-Nyamuzinda

¹ Mwâmi Salomoni ayûbasire aka-Nyamuzinda anakayunjuza lwoshi, akayunjuliza koshi oku myâka ikumi n'isharhu.

² Ayûbaka n'enyumpa ederhwa «Nyumpa y'omu Muzirhu gw'e Libano» obulî bwâyo bwâli bwa makoro igana, obugali makoro makumi arhanu n'oburherema bwâyo gali makoro makumi asharhu ya mirongo ini ya nkingi z'esedre n'emitungo y'esedre.

³ Omu nyanya lyâyo namwo mwâli muyûbasirwe n'esedre, mpaho makumi anni n'irhanu zâli zisimikîre kuli zirya nkingi ikumi n'irhanu oku ngasi mulongo.

⁴ Mwâli byûmpa makumi anni na birhanu, kuli ngasi mulongo kwâli byûmpa ikumi na birhanu. Orhubonezo rhwâli rhwa milongo isharhu, na ngasi hibonezo erhi hiyêrekerîne n'ehyâbo.

⁵ Enyumvi zal'iyêrekerîne isharhu isharhu n'enyunda zâzo zal'iyumânîne ibirhi ibirhi.

⁶ Ahirakwo olulenga nalwo lwâli lugwêrhe enkingi n'obulîrî bwâlwo bwâli bwa makoro makumi arhanu, obugali makoro makumi asharhu embere yali obushafu n'olubigabiga.

⁷ Ayûbaka olulenga aha ntebe yâge y'obwâmi emunda bakazâg'itwîra emmanja, mwo muderhwa «omu k'emmanja», koshi akayûbaka n'esedre zonène kurhenga oku idaho kuj'enyanja.

⁸ Enyumpa yâge y'okukaz'ilâlamwo nayo ayiyûbaka nka eyôla ci omu ngo ya kabirhi kurhenga okwôla muhango; anaciyûbaka n'eyindi mbaraza eyumânîne n'olwôla lulenga, yali ya mukâge mwâli wa Faraoni mwâmi w'e Mîsiri.

⁹ Eyôla myûbako yoshi yali ya mabuye ga ngulo ndârhi na goshi gali marhendêze n'ecikezo ngasi liguma n'olugero lwâlyo, oku yali omu

ndalâlâ kwo yali n'emugongo kurhenga oku ciriba kuhika oku burhungiri, kandi kurhenga omu ndalâlâ kujà ebwa nyumpa nene.

¹⁰ Ebiriba by'eyôla nyumpa nabyo byâli biyûbasirwe n'amabuye g'engulo ndârhi, mabuye ga bunene burhali bunyi aha mabuye g'amakoro ikumi, aha mabuye g'amakoro munâni.

¹¹ Oku nyanya kwâli agandi mabuye g'engulo ndârhi, gali marhendêze ngasi liguma oku lugero lwâlyo, kwâli n'emirhi y'esedre.

¹² Oku cogo c'omu muhanda gwâge, mwâli nkere isharhu za mabuye marhendêze n'olukere lw'emirhi y'esedre, kuguma n'omuhanda gw'omu ndalâlâ y'aka-Nyamuzinda kuguma n'omuhango munene.

Omutuzi w'amarhale Hiram

¹³ Mwâmi Salomoni analika entumwa y'okugend'ilonza Hiram e Tiri.

¹⁴ Ali mwâna wa mukana w'omu bûko bwa Nefutali, cikwônene îshe abâga muntu w'e Tiri anali mutuzi wa marhale. Ali muntu wa bwîrhonzi, muntu wa bukengêre na wa bulenga omu kutula orhulugu rhunji na rhwa ngasi lubero rhw'amarhale, anaciyisha ajà aha mwa Salomoni arhangira okutula ebyôla birugu byâge.

Emilunga y'amarhale

¹⁵ Anacitula mirhamba ibirhi ya marhale; ngasi muguma gwâli gwa makoro ikumi na munâni, omu kuguzongoloka gwâli gwa makoro ikumi n'abirhi; gwâli gwa murhule n'amarhambi gâgwo ga minwe ini; kwo omunâra gwa kabirhi gwâli ntyôla.

¹⁶ Atula nsirha ibirhi za marhale, zàli za kujà oku irhwêrhwè ly'eminâra; oburherema bwa ngasi nsirha bwàli bwa makoro arhanu n'eyindi nayo yali ya makoro arhanu.

¹⁷ Aluka orhw'emizizi rhuli nka lushangi rhunalikwo obushengerere, rhwabwîkira ezôla nsirha zàli oku nyanya lya zirya nsirha, nda kuli nsirha nguma na yindi nda oku yindi nsirha.

¹⁸ Ajira mirongo ibirhi ya bushengerere kuli ngasi lushangi lw'okubwîkira ezôla nsirha zàli oku minâra; ajira ntyôla kuguma n'oku ya kabirhi.

¹⁹ Ensirha zàli oku nyanya ly'eminâra yali omu c'olusò, zalikwo ensalamu ziri nka lisi, zàli za makoro anni.

²⁰ Ensirha zàli oku nyanya ly'eminâra zalikwo bushengerere magana abirhi, oku bugufu bubwikire n'olushangi byoshi oku mirongo ibirhi y'obwôla bushengerere maga na abirhi.

²¹ Agwîka eminâra oku c'olusò lw'aka-Nyamuzinda. Agwîka omunâra gw'ekulyo aguyîrika izîno lya Yakini; agwîka omunâra gw'ekumosho aguyîrika Boazi.

²² N'oku nyanya ly'eminâra kwàli ensalamu ziri nka lisi. Ntyôla kwo eminâra yakozirwe.

Eciyanja c'amarhale

²³ Ajira n'eciyanja c'amarhale. Càli cigwêrhe makoro ikumi kurhenga oku cikwi kujà oku cindi cikwi, canali camburungusè hoshi; oburherema bwâco gali makoro arhanu n'omugozi gw'olugero lwâco gwàli gwa makoro makumi asharhu kuzonga.

²⁴ Oku nyanya lyâco kwàli amalehe garhalibwa galicizungulusire: gakagizunguluka eburhambi bw'eco ciyanja aha nyanya ha makoro makumi asharhu; ago malebe gali kuli milongo ibirhi misindagire omu ciyanja.

²⁵ Ecôla ciyanja càli cisimikire kuli mpanzi ikumi n'ibirhi, mulizo isharhu zayêrekera olunda lw'ebushoshôkero bw'izûba, zindi isharhu ebuzika-zûba, zindi isharhu ebwa kulyo n'isharhu ekumoshô; ecôla ciyanja càli enyanya zâzo n'amahiji gâzo gayerekera omu ndalâlâ.

²⁶ Oburhunu bwâco bwàli nka mubo n'omuhiro nka muhiro gwa kabehe, kwàli na ensalamu eri nka bwâso bwa lisi. Lwankajiremwo litri bihumbi bibirhi.

Enteberhebe n'enyôgero z'amasholo

²⁷ Ahirakwo enteberhebe ikumi z'amarhale. Ngasi nguma yali egwêrhe makoro anni ga bulîrî na makoro anni ga bugali kandi na makoro asharhu ga burherema.

²⁸ Alaga oku ezôla nteberhebe zàli zikozirwe: zàli za nambi n'ezôla nambi zàli zigwîsirwe omu mirhamba ibirhi.

²⁹ Kuli ezôla nambi zalingwîke muli eyôla mirhamba bali bajire batâkakwo aha ntale aha mpanzi na bamalahika; oku mirhamba nako kwo na kuguma; enyanya kuguma n'idako ly'ezôla ntale na bamalahika, yakazâg'inagana obushengerere.

³⁰ Ngasi nambi yali e gwêrhe mizizi ini ya marhale n'emirhamba y'amarhale kuguma n'oku magulu gâzo anni nako kwàli ebitugikizo, ebyo

bitugikizo byàli idako ly'ecidêkêra n'olundi lunda lw'obushengerere.

³¹ Omurhule gw'okukashwêkeramwo ecôla cidêkêra gwàli omu bushwinjiro bw'eyôla nteberhebe, gwàli gugwêrhe obugali bw'ikoro liguma n'ecihimbi c'ogwôla murhule gwàli muburungusè nka nteberhebe ya munâra, gwanali gugwêrhe ikoro liguma ly'obulî; na kuli ogwôla murhule kwàli ezindi nsanamu, ennambi zàli za nyunda ini ziyumânîne ci zirhali mburungusè.

³² Nayo erya mizizi ini yali esimikire idako lya zirya nambi emirhamba nayo yali yanal'imishwekere eyo idako, ngasi muzizi gwàli gugwêrhe ikoro liguma n'ecihimbi oku burherema.

³³ Eyôla mizizi yali eyôsire nka mizizi ya ngâlè, emirhamba na ngasi bindi byanali biyishwesire byoshi byàli bitule.

³⁴ Oku rhufendefende rhuni rhwa ngasi nteberhebe kwàli mitungo inni, n'eyôla mitungo yali migwîke omwôla nteberhebe byayôrha nka kantu kaguma.

³⁵ Oku nyanya ly'enteberhebe kwàli emburungusè ya buhamu bw'ecihimbi c'ikoro n'oku nyanya ly'enteberhebe kwàli amagonyero n'ebitugikizo byoshi byanacijira kantu kaguma n'enteberhebe.

³⁶ Oku malanga g'agôla magonyero n'oku bitugikizo kwàli ensalamu za bamalahika, ez'entale, emibo ngasi ciguma n'olugero lwâco, n'obushengerere omu marhambi goshi.

³⁷ Ntyo kwo ali atuzire ezôla nteberhebe

oku zinali; zatulwa kuguma zayumânana zoshi zanashushana zoshi.

³⁸ Atula n'enyongero ikumi za marhale, ngasi lwôgero lwakazâg'ijamwo litri makumi anni, ngasi lwôgero lwâli lugwêrhe buhamu bwa makoro anni, ngasi lwôgero lwakasimikira oku nteberhebe nguma mwa zirya nteberhebe ikumi.

³⁹ Oku ali azisimisire kw'oku: irhanu olunda lw'ekulyo kw'enyumpa, zindi irhanu olunda lw'ekumosho kw'enyumpa, nalwo olwôgero lwajà ekarhî k'ekulyo n'ebushoshôkero bw'izûba.

Orhulugu rhusungunungunu

⁴⁰ Hiramû atula n'enyungu, atula ebyankizo, emidugo n'orhubêhè. Ntyôla kwo Hiramû ayunjuzize obushanja Salomoni ali amuhûnyire boshi omu ka-Nyamuzinda.

⁴¹ kwo kuderha erya minâra ibirhi; zirya nsirha ibirhi zakazâg'i bwikira amarhwerhwe g'eyôla minâra yombi, zirya nshangi ibirhi z'okubwîkira ezôla nsirha,

⁴² obushengerere magana anni bw'okujà kuli zirya nshangi ibirhi, emirongo ibirhi y'obushengerere kuli zirya nsirha ibirhi zakazâg'ibwîkira amarhwerhwe g'eminâra.

⁴³ Zirya nteberhebe ikumi na zirya nyôgero ikumi z'ezo nteberhebe;

⁴⁴ eciyanja na zirya mpanzi ikumi n'ibirhi idako lyâco;

⁴⁵ enyungu, emidugo n'orhubêhè. Ebyôla birugu Hiramû ajiriraga Salomoni omu ka-Nyamuzinda, byoshi byâli bya marhale gakazâg'ilabuka.

⁴⁶ Mwâmi arhuma abagend'ibitula omu ka-banda ka Yordani, bakabijongeza omu mibumbuli y'obudaka bwâli ekarhî ka Sukoti na Sortani.

⁴⁷ Salomoni arhaderhaga mpu bagere ebyôla birugu bulya byâli binji bwenêne, ntyo obuzirho bw'amarhale gabitulaga burhamanyirwi.

⁴⁸ Salomoni ajira na ngasi bindi birugu by'aka-Nyamuzinda byoshi: Oluhêrero lwa amasholo, amêza g'amasholo bakazâg'ihirakwo emigati y'enterekêro,

⁴⁹ ebinara by'emishuma by'amasholo gônégône, birhanu ekulyo na birhanu ekumoshosho embere z'aha bugêremwa; kuguma n'amatarara, amawuwa n'ebizimizo byoshi byâli by'amasholo.

⁵⁰ Atula amasahani, orhwere, orhubêhè, ebikombe bisungunu, ebitumbûkizo by'enshangî nabyo byâli bya masholo gônene, kuguma n'orhukomyo rhwa emihango y'omu ndalâlâ y'enyumpa narho rhwâli rhwa masholo, oku mihango ya ahatagatîfu bwenêne n'ahatagatîfu konene, n'ey'enyumpa.

⁵¹ Ntyôla kwo Salomoni ayûsize emikolo y'omu ka-Nyamuzinda, Salomoni anacyiisha adwîrhe ngasi birugu îshe Daudi ali amârherekêra Nyamubâho: ensaranga, amasholo, ebindi birugu byoshi abihira omu mbîko y'aka-Nyamuzinda.

8

Okuhêkwa kw'Omucîmba gw'endagâno

¹ Okubundi obwôla mwâmi Salomoni anacishubûliza aha mwâge aha Yeruzalemu abagula ba bene Israheli boshi, abakulu

b'amashanja n'abakulu ba ngasi mulala gwa bene Israheli kurhenga halya basôsagya omucîmba gw'amalaganyo oku lwa mwâmi Daudi kuhika ahôla aka-Nyamuzinda kanayûbakagwa.

² Abo bene Israheli boshi banacishubûkira ahôla bwâmi bwa Salomoni, mwâli omu mwêzi gwa kali nda go mango olwo lusiku lukulu lwabaga.

³ Erhi abagula ba bene Israheli boshi babà bamaashubûzanya ntyôla, abadâhwa bayimusa gulya mucîmba gw'amalaganyo.

⁴ Nêci bayinamula ogwôla mucîmba gw'amalaganyo kuguma n'ihêma ly'embugânano na ngasi bindi birugu bitagatîfu byanabaga muli eryôla ihêma; abadâhwa n'Abaleviti bo babibarhwîre.

⁵ Mwâmi Salomoni n'olwôla lubaga anali ahamagîre aha mwâge loshi, banaciyimuka banacishokolera omucîmba gw'amalaganyo, bagend'irherekêra ebibuzi n'ebimasha mwandu birya birhankaganjwa erhi bunji burhuma.

⁶ Abadâhwa banacihêka gulya mucîmba gw'amalaganyo omu cirhînyiro c'aka-Nyamuzinda halya gwanali gukwânîne okubêra omu hatagatîfu hakulu bwenêne, idako ly'ebyûbi bya bamalahika.

⁷ Abôla bamalahika bali balambûlire ebyûbi byâbo enyanya ly'ahôla bali bagwâsirwe okuhira omucîmba gw'amalaganyo ntyo bamalahika babwikira omucîmba n'emishumi yago.

⁸ Emirhamba obulî bwâyo bwakag'irhuma yaboneka ahôla hantu hatagatîfu honênè ci owali embuga arhankayibwîne. Kuhika bunôla ho

enacibà ahôla.

⁹ Muli ogwôla mucîmba gw'amalaganyo mwâli zirya nambi z'amarhegeko, Mûsa wazihiragamwo galya mango banali aha Horebu, zo nambi z'amalaganyo Nnâmahanga alagânanaga boshi na bene Israheli amango barhengaga e Mîsiri.

Nyamuzinda alanga aka-Nyamuzinda kâge

¹⁰ Erhi bunôla bayûs'irhenga omwo hatagatîfu, ecitû cayisha cabwîkira aka-Nyamuzinda.

¹¹ Abadâhwa barhahashaga okurherekêreramwo bulyâla ecôla citû c'irenge lya Nyamuzinda camayunjuza akôla ka-Nyamuzinda.

¹² Okubundi mwâmi Salomoni anacijà omu kanwa aderha, erhi: «Nyakasane adesire mpu yeki omu mwizimya âbêra.

¹³ Nahizirage enyumpa yâwe ahantu wakayôrha oli ensiku zoshi.»

Salomoni ashambâza olubaga

¹⁴ Enyuma ly'okwo, mwâmi anacihindamukira olubaga lwa bene Israheli loshi alugisha; bene Israheli boshi bal'ibadêsire ahôla.

¹⁵ Anaciderha erhi: «Ayâgirwe Nyakasane Nyamuzinda w'Israheli, owaderheraga omu kanwa ka larha Daudi anayunjuliza ngasi ebi anali amubwîzire byoshi erhi:

¹⁶ “Kurahenga halya narhenzagya olubaga lwâni e Mîsiri, bo bene Israheli, ntaderhaga nti nacîshoga lugo luguma lwa bene mpu abè mwo mpira endâro yâni, ci nacîshozire mwambali wâni

Daudi nti ayîme ekarhî k'olubaga lwâni lwa bene Israheli”.

¹⁷ “Larha Daudi ali n’ogwôla muhigo gw’okuyûbakira Nyakasane Nyamuzinda w’Israheli endâro”.

¹⁸ “Ci anacibwîra larha Daudi erhi: Obwôla o-gwêrhe ogôla muhigo gw’okunyûbakira enyumpa nêci kuli kwinjà”.

¹⁹ “Ci kwônene arhali we wayinyûbakira ci mugala wâwe owarhenga omu nda yâwe, ye wayûbaka enyumpa oku irenge ly’izîno lyâni”.

²⁰ “Nyamubâho amayunjuzagya akôla kanwa aderhaga: Nayimirage omu bya larha Daudi, nanajîrage oku ntebe yâge y’obwâmi omu bene Israheli nk’oku anaderhaga, nanayûbasirage enyumpa okw’izîno lya Nyamubâho Nyamuzinda w’Israheli”.

²¹ “Namayûbakaga ahantu h’omucîmba gw’amalaganyo Nyamubâho alagânanaga na ba larha galya mango abakulaga omu cihugo c’e Mîsiri.”»

Omusengero gwa Salomoni

²² Salomoni anaciyimanga embere z’oluhêrero lwa Nyakasane, embere z’e ndêko y’olubaga lwa bene Israheli boshi arhega amaboko emalunga aderha, erhi:

²³ «Yâgirwa Nyakasane Nyamuzinda w’Israheli, ntà wundi Nyamuzinda wankabà nka we, abè omu malunga, abè hanôla igulu: welanga bwinjà ebi walagânanaga mweshi n’abarhumisi bâwe bakushimba n’omurhima gwâbo goshi.

²⁴ “Yâgirwa washimbulwire ngasi ebi wanabwîzire mwambali wâwe larha Daudi, ebi

waderhaga omu kanwa kâwe wamabiyunjuza n'okuboko kwâwe nk'oku olu lusiku lunakuyêrekîne”.

²⁵ “Bunôla Yâgirwa Nyakasane Nyamuzinda w'Israheli omanyâge kulya wabwîraga mwambali wâwe larha Daudi galya mango wamubwiraga ebîra binwa, erhi: Wakaz'iyôrha ogwêrhe owayîma oku ntebe yâwe omw'Israheli, casinga bagala bâwe bacîlange omu majira gâbo goshi, babè na olugendo lwinjà embere zâni nk'oku nâwe wanali oyôsire embere zâni”.

²⁶ “Na bunôla Yâgirwa Nyakasane Nyamuzinda w'Israheli kabâge kalya kanwa wabwîraga mwambali wâwe Daudi, larha!”

²⁷ “Cikwônene ka kwo binali Nyamuzinda ho anabà hanôla igulu? Ci lolà okw'igulu lirhank-abona aha lya muhira: kurhigi byankabà lyôhe mw'eno nyumpa namâyûbaka!”

²⁸ “Cikwônene Yâgirwa Nyamuzinda omusengero gwa mwamhali wâwe ogurhege okurhwiri, oyumvîrhize omulenge gwa mwambali wâwe kuli ngasi ebi akanakuhûna ene”.

²⁹ “Ntyôla Yâgirwa amasù gâwe gakayôrha gali kuli eyîra nyumpa eyi wêne waderhaga erhi: Ahôla ho irenge lyâni lyakabonekera omu kuyumvîrhiza amahûno ga mwambali wâwe bunôla adwîrhe ahûna muli eno nyumpa yâwe”».

Omusengero oku lubaga

³⁰ Nêci oyumvîrhize omusengero gwa mwambali wâwe n'ogw'olubaga lwa we oludwîrhe lwasengerera muli eno nyumpa yâwe. Yâgirwa ogulole bwinjà n'oku waguyankirira

bunôla kwo gunasôkerage emunda oli omu malunga, okarhuyumva onarhubabalire.

³¹ Owankanajirira mwene wâbo kubî, n'erhi ankamusêza mpu ayîshe acîgashe, akanayisha alicîgashira embere z'oluhêrero lwâwe munôla ka-Nyamuzinda,

³² Yâgirwa izù lyâge linasôkere emunda oli omu malunga, onajè aho otwîre bambali bâwe olubanja, omubî anahye, obubî bwâge bunajè okw'irhwe lyâge yênene, omushinganyanya anayêre nk'oku obushinganyanya bwâge bunali.

³³ Mango olubaga lwâwe lukahimwa n'omushombanyi ebwa kubà lwamakugomera, bakanakuyâgalukira bashenga izîno lyâwe, bakanayisha bali kuyingingira munôla nyumpa,

³⁴ Yâgirwa onabayumvirhize n'oku oli omu malunga onabarhege okurhwiri, obabalire olubaga lwâwe lw'Israheli onashub'ilugalula muli cinôla cihugo wahâga b'îshe wâbo.

³⁵ Yâgirwa erhi amalunga gankazibâla, enkuba ehirigirhe ebwa kubà bakujirire okubî bakanayîsh'isengerera muli enôla nyumpa bakakuza izîno lyâwe, bakanaleka enôla byâbo muli kulya obahanyire,

³⁶ Yâgirwa n'omu malunga onababalire ebyâha bya bambali bâwe n'eby'olubaga lwâwe lw'Israheli, onabayigîrize enjira nyinjâ bakwânîne okushimba ovâmulire enkuba yâwe oku idaho eri wahâga olubaga lwâwe mpu luliyimemwo.

³⁷ Erhi ecizombo cankanayisha omu cihugo, kandi erhi cihûsi kandi erhi kashûshu nîsi erhi cikabà cingalangala, akabà kurhêrwa n'enzige,

kandi erhi omushombanyi ankabagorha nîsi erhi bubè bundi buhanya n'endwâla,

³⁸ n'akanayisha ali kushenga abè muntu muguma, lubè lubaga lwa bene Israheli boshi, ngasi muguma akanamanya ecibande câge cimuli oku nyonvu, erhi akalambûlira amaboko ebwa enôla nyumpa,

³⁹ Yâgirwa onayumvîrhize okwôla bakuhûnyire omu mpingu omu bwâmi bwâwe onabè bwonjo, ojirire ngasi muguma oku amalagîrire gâge ganali, bulya wênene we oyishi omurhima gwa ngasi muguma, na bulya wêne oyishi omurhima gw'abantu boshi.

⁴⁰ Na ntyôla banakurhînya omu buzîne bwâbo boshi muli elira idaho wahâga ababusi bîrhu.

Enyûshûlo

⁴¹ Oku muntu w'embuga orhali mwene Israheli, cikwônene arhenge omu cihugo c'ihanga erhi izîno lyâwe lirhuma,

⁴² bulya bamâmanya izîno lyâwe likulu, bamarhînya obuhashe bw'okuboko kwâwe kugala byoshi, bakayisha balikushengera munôla nyumpa yâwe, Yâgirwa onabayumvirhize kurhenga omu mpingu omu bwâmi bwâwe.

⁴³ Oyôla muntu w'ecigolo onamujirire nka okwôla anadwîrhe akulakira ly'amashanja goshi ga hanôla igulu gamanya izîno lyâwe, gakurhînye nk'olubaga lwâwe lwa bene Israheli, banamanye oku izîno lyâwe lidwîrhe lyaderhwa muli eno nyumpa nayûbakaga.

⁴⁴ Olubaga lwâwe mango lukakomekera mpu lukola lwajà oku matabâro, lwagend'ilwîsa

abashombanyi bâlwo, omwôla njira banali erhi bankanashenga Nyakasane bayêrekera ebw'olûla lugo wacîshogaga wêne n'ebw'eyîra nyumpa nayûbakaga.

⁴⁵ Yâgirwa ogwôla musengero n'amalagîrire gâbo onagayumvirhize omu mpingu onajire bahi-mané.

⁴⁶ Erhi bankakujirira kubî bulya ntà muntu orhali munya-byâha hanôla igulu, n'erhi omu bukunizi bwâwe wankabahâna omu maboko g'abashombanyi n'abamabahima erhi bankabagwârha babahêka bujà emwâbo, cibè cihugo ca hôfi erhi c'ihanga,

⁴⁷ bône bône omwôla cihugo bajire bujà erhi bankacija emurhima bakuyagûkira, bakanakulakira eyôla munda muli ecôla cihugo c'abo bandi bannahamwâbo, bakanaderha mpu rhwajizire kubî, rhwabihire, rhwahemusire

⁴⁸ bakanakugomôkera n'omurhima gwâbo goshi, n'omûka gwâbo gwoshi banaciri muli ecôla cihugo c'abashombanyi babahêkaga bujà, bakanakushenga bayêrekera ebwa cirya cihugo wahâga b'îshe, ebwa olûla lugo wacîshogaga wêne n'ebw'eyîra nyumpa nayûbakaga izîno lyâwe lirhumire,

⁴⁹ Yâgirwa amalagîrire gâbo n'omusengero gwâbo onagayumvirhize omwôla mpingu omu bwâmi bwâwe, wêne onabagwâse;

⁵⁰ wanababalira olubaga lwâwe ebyâha baku-jirire na ngasi mabî lwakujirire, onajire abôla bannahamwâbo babafè lukogo banababêre ob-wonjo;

⁵¹ bulya luli lubaga lwâwe, birugu byâwe

ebi wêne warhenzagya e Mîsiri omu karhî
k'engulumira y'omuliro gw'ecûma.

Okufundika omusengero n'okugisha olubaga

⁵² Na ntyôla waliha amasù gâwe ganabona
amalagîrire ga mwambali wâwe n'ag'olubaga
lwâwe lw'Israheli, onaluyumve omu ngasi mal-
ibuko banakulakirekwo.

⁵³ Bulya wêne walushomôrhola ekarhî
k'agandi mashanja mpu lubè lubaga lwâwe, mpu
lubè birugu byâwe nka kulya wêne wanaderhaga
omu kanwa ka mwambali wâwe Mûsa galya
mango wakulaga ba larha e Mîsiri, Yâgirwa
Nyakasane.

⁵⁴ Salomoni erhi ayûsa okushenga
n'okusengera ebyôla byoshi, ayimuka ha lya ali
afukamire aha mbêre z'oluhêrero lwa Nyakasane
anayinamulira amabo ko enyanya.

⁵⁵ Ayimanga agisha olubaga lwa bene Israheli
boshi aderha n'izû linene erhi:

⁵⁶ «Ayâgirwe Nyakasane owahaga olubaga
lwâge okuluhûka nk'oku anaderhaga omu
binwa by'obwangà ahâniraga omu kanwa
kw'omwambali Mûsa, byoshi ntâco ciru
n'eciguma cabulabuzire.

⁵⁷ “Nyakasane Nyamuzinda wîrhu akaz'iyôrha
ali haguma nîrhu mâshi nk'oku anali haguma
na ba larha arharhulekêreraga arhanarhujandik-
aga”.

⁵⁸ “Ci ayêrekeze emirhima yîrhu emunda ali
lyo rhushimba enjira zâge bwinjà, rhushimbe
rhunalange ebinwa byâge n'amarhegeko gâge
nka oku anabirhegekaga ababusi bîrhu”.

59 “Ebi binwa by’okusengera nderhire embere za Nyakasane bikaz’iyôrha byahika emwa Nyamuzinda wîrhu mûshi na budufu, ly’akalola amalagîrire gîrhu ga ngasi lusiku, ahash’irhabâla mwambali wâge n’olubaga lwâge”,

60 “na ntyôla amashanja goshi g’igulu ganamanyanya oku Nyakasane yêne ye onali Nyamuzinda ntà wundi kulusha ye”.

61 “Omurhima gwinyu goshi guyêrekere Nyakasane Nyamuzinda wîrhu muhashishimba ebinwa n’amarhegeko gâge nk’oku munagashimbire ene.”»

Enterekêro y’olusiku lukulu lw’aka-Nyamuzinda

62 Mwâmi na bene Israheli boshi banacihêra ntyôla Nyakasane.

63 Salomoni abâga nkâfu bihumbi makumi abirhi na bibirhi, na bibuzi bihumbi igana na makumi abirhi oku nterekêro y’omurhûla arherekêraga Nyakasane, ntyôla kwo mwâmi na bene Israheli boshi bagishiremwo aka-Nyamuzinda.

64 Olwôla lusiku mwâmi agisha obululi bw’ecirhînyiro ciri embere z’enyumpa ya Nyakasane bulya ahôla ho ayôkîre enterekêro z’embâgwa, amashushi g’enterekêro z’omurhûla ebwa kubà oluhêrero lw’amarhale lwâli embere za Nyakasane lwamâbâ lunyi lurhankahashir’ihirwakwo ezôla nterekêro zoshi ez’embâgwa ez’okuyôca amashushi g’enterekêro y’omurhûla.

65 Nêci kwo mwâmi Salomoni akuzize olwôla lusiku ntyo haguma na bene Israheli boshi, yali

ndêko ya ngabo nyinji yagwârhira oku muhango gwa Hamati oku mugezi gw'e Mîsiri. Bajira olwôla lusiku lukulu embere za Nyakasane Nyamuzinda wîrhu, burhanzi nsiku nda, kandi zindi nda kwo kuderha ikumi n'ini zoshi haguma.

⁶⁶ Oku lusiku lwa kali munâni mwâmi abasengaruka. Nabo bagisha mwâmi kandi bashubira emwababwe n'amasîma n'obushagaluke bunene omu murhima erhi binjà byoshi Nyakasane anajirire omwambali Daudi n'olubaga lwâge lwa bene Israheli birhuma.

9

Salomoni ashub'ibonekerwa na Nyakasane

¹ Erhi Salomoni ayûsa okuyûbaka aka-Nyamuzinda n'obwâmi bwâge na ngasi yindi myûbako yoshi, Salomoni ali alâlîre okuyûbakisa;

² Nyakasane ashub'ibonekera Salomoni obwa kabirhi nk'oku anarhangig'imubonekera aha Gabaoni.

³ Nyakasane anacimubwîra, erhi: «Nayumvîrhe omusengero n'amahûne gâwe embere zâni; nagishire eyîra nyumpa wayûbakaga mpu izîno lyâni likayôrha lirimo ensiku zoshi n'omwo mwo amasû n'omurhima gwâni byakaz'iyôrha biri ensiku zoshi.

⁴ Nâwe okag'igenda bwinjà embere zâni nka kulya sho Daudi anali ayôsire n'omurhima mwimâna, omurhima mushinganyanya okanakajira nk'oku nakurhegeka kwoshi, okanashimba amarhegeko gâni n'obulonza bwâni,

⁵ nayîsh'igwîka entebe y'obwâmi bwâwe omu Israheli e nsiku zoshi nka oku nanalaganyagya sho Daudi amango namubwîraga nti: Wakaz'iyôrha oli n'omukûla oku ntebe y'obwâmi omu Israheli.

⁶ Cikwône we n'abâna bâwe, mukandeka n'okurhashimba amarhegeko namuhâga n'okuyagûka oku bandi banyamuzinda b'obwîhambi,

⁷ narhenza Israheli omu cihugo namuhâga, eyo nyumpa nagishaga okw'izîno lyâni nanay-ilangabûla embere zâni, kandi Israheli anabà masheka na lwimbo omu gandi mashanja.

⁸ Eyîra nyumpa ntagatifu yanabà bigûkà na ngasi yêshi wankayigera hôfi anarhemuka ahebe olushungûrho; banakâderha mpu carhumaga Nyakasane ajira olu lugo n'eyîra nyumpa ntyâla?

⁹ Kandi banakabashuza, mpu: Bulya balekêrîre Nyakasane Nyamuzinda wâbo, owakulaga ababusi bâbo omu cihugo c'e Mîsiri, babul'igend'icishwêkera oku bandi banyamuzinda b'obwîhambi. bakaz'ibafukamira banakaz'ibakolera: bwo bulà Nyakasane abahiziragekwo agâla mabî goshi.»

Ebishagala Salomoni ahâga Hiramû

¹⁰ Enyuma lya myâka makumi abirhi, erhi Salomoni abà amâyûbaka akaNyamuzinda n'obwâmi bwâge,

¹¹ naye Hiramû abîre amâyûsa okuhà Salomoni emirhi y'emiyerezi n'ensindani, abîre amamuhâ amasholo nk'oku analonzagya, mwâmi Salomoni naye ahâ Hiramû bishagala makumi abirhi omu cihugo c'e Galileya.

¹² Hiramû anacyîmuka kurhenga e Tiri mpu agend'îlola ebyo bishagala Salomoni amuhâga, arhabonaga bimusimisize.

¹³ Anaciderha, erhi: Bishagala bici ebi ompîre mwene wîrhu? Abiyîrika izîno lya Kabuli, eryo izîno lyo binaciderhwa kuhika buno.

¹⁴ Hiramû arhumira Salomoni talenta igana na makumi abirhi g'amasholo. Okuyubakisa obukûkuru.

¹⁵ Alaga oku Salomoni ali akerekinye emikolo omu kuyûbaka aka Nyamuzinda n'enyumpa yâge, e Milo, olukûta lwa Yeruzalemu, aha Hâsori, aha Megido n'aha Gezeri.

¹⁶ (Faraoni mwâmi w'e Mîsiri naye anasôka mpu agend'inyaga olugo lw'e Gezeri. Erhi abâ amaludûlika muliro n'okunigûza abanya-Kanâni bayûbakagamwo boshi, aluhâna nshololo oku buhya bw'omwâli, mukà Salomoni.

¹⁷ Salomoni ayûbaka Gezeri buhyâhya) na Beti-Horoni wali olunda lw'idako.

¹⁸ Ayûbaka Baalati na Tadimori omu cihugo ca Yûda olunda lw'irungu.

¹⁹ Ayûbaka n'ezindi nyumpa zo nyumpa z'embîko za Salomoni, bishagala biguma bya kukabîkira engalc zâge, ebindi bya kushwêkera ebihêsi byâge, na ngasi bindi bimusimîsize okuyûbaka aha Yeruzalemu, omu Libano n'omu bwâmi bwâge mwoshi.

²⁰ Abantu bali basigîre omu banya-Moriti, omu ba Hititi, omu Abaperizi, omu ba Yebusi, ngasi balya boshi barhali bene Israheli,

²¹ nîsi erhi bagala bâbo ngasi bantu banalisigire omu cihugo, n'abarhaherêrekezibagwa

(abarhaherhereragwa) na bene Israheli, Salomoni abahira kw'ogwo mukolo gw'obukûkuru kwo banacibà kuhika buno.

²² Cikwône arhajiraga bene Israheli bantu babarhuzi, bulya babâgamwo abakwi: bakarhengamwo abasirika, abambali, abakulu b'emirhwe abahêka engâlè, n'abashonera oku biterusi.

²³ Bantu magana arhanu na makumi arhanu, bali barhambo bakazâg'ikolêsa eyôla mikolo n'okurhabâla abantu bakazâg'ijira eyôla mikolo.

²⁴ Mwâli wa Faraoni mwâmi w'e Mîsiri arhenga ebwa murhundu gwa Daudi asôkera mulya nyumpa Salomoni amuyubakiraga. Buzinda agûkira e Milo.

Emikolo Salomoni ajiriraga omu ka-Nyamuzinda

²⁵ Salomoni akâg'irherekêra enterekêro z'okusirîza n'ez'omurhûla, kasharhu ngasi mwâka oku luhêrero ayûbakiraga Nyakasane, akatumbûkiza n'e nshangi oku luhêrero lwâli embere za Nyakasane. Akombêra bwenêne aka Nyamuzinda.

Salomoni ajirîsa amasuha g'okurhimbûla

²⁶ Salomoni ajirîsa amasuha e Esiyoni-Geberi hôfi n'Elati, omu irungu ly'enyanya ndukula, omu cihugo c'Edomu.

²⁷ Hiram amurhumira oku bambali bâge bayishig'ivugama n'okumanyîrira bwinjà enyanja.

²⁸ Bajà e Ofiri barholayo talenta igana na makumi abirhi ga masholo, bayisha babidwîrhîre mwâmi Salomoni.

10

Omwâmikazi w'e Saba ayish'irhangula Salomoni

¹ Omwâmikazi w'e Saba erhi ayumva kurhi mwâmi Salomoni ajir'irenge oku izîno lya Nyakasane anaciyisha mpu ali muyenja omu kumutwa emigani.

² Ayisha aha Yeruzalemu n'obusò bw'endogomi zàli zibarhwîre enshangi n'amasholo manji bwenêne n'amabuye g'engulo ndârhi. Anacijà aha mwa Salomoni anacimushambâlira ngasi byanamuli oku murhima byoshi.

³ Salomoni anacimuhà ihano oku ngasi cinwa anamudôzagya: Ntà cinwa cafumire mwâmi mpu lêro camamuyabira kuhugûla.

⁴ Oyôla mwamikazi w'e Saba erhi abà amazânwa n'oburhondekezi bwa Salomoni n'enyumpa ayûbakaga,

⁵ erhi abona kurhi enyama zadarhulwa oku cîbo câge, kurhi enyumpa z'abambali ziyinjihire, erhi alola oku mikolo n'emyambalo y'abarhumisi bâge, abarhanza amamvu, obunji bw'enterekêro arherekêra omu ka-Nyamuzinda, arhacihashig'ibikira emurhima anacibwîra mwâmi erhi:

⁶ «Nêci kwo binali ebi nabwîra gwa omu cihugo câni oku biyêrekîre obwîrhonzi n'oburhondekezi bwâwe.

⁷ “Ntayêmêrezagya ebi bakazâg'inshambâlira ci naderha ni kukwânîne niene nyîshe ncibonere n'amasù gâni, lolà oku ciru barhali bambwîzire ecihimbi omu burhondekezi bwâwe n'omu bwololoke n'irenge lishushire ebi nabwîragwa”.

⁸ “Iragi lya bambali bâwe n’abarhumisi bâwe bakub’eburhambi; barhanahwa barhayumva n’okubona obushinganyanya bwâwe”.

⁹ “Ayâgirwe Nyamubâho Nyamuzinda wâwe, ye wasîmaga okukubwârhaza oku ntebe y’Israheli mpu ly’akuzibwa. Kurhonya ayôrhaga arhonya Israheli, kwo kwarhumire akuyîmika mwâmi mpu orhegeke omu bwîrhonzi n’omu bushinganyanya”».

¹⁰ Anacirhûla mwâmi talenta igana na makumi abirhi za masholo, enshangi mwandu n’amabuye g’engulo ndârhi. Harhal’isâg’ibonekana enshangi nyinganaho nk’ezîra mwamikazi w’e Saba arhûlaga mwâmi Salomoni.

¹¹ Amârho ga Hiramû gakazâg’ilêrha amasholo g’e Ofiri ganakayisha gadwîrhe kurhenga eyôla Ofiri emirhi minji y’ensantali n’amabuye g’engulo ndârhi.

¹² Mw’eyôla mirhi y’ensantali, mwâmi ajiramwo amashonezo g’aka-Nyamuzinda n’ag’obwâmi bwâge, ennanga z’enzenze oku bayimbiza.

¹³ Mwâmi Salomoni aha olya mwamikazi w’e Saba ngasi byoshi ankanacîfinjire, ngasi byoshi anahûnaga, buzira kuganja ebi mwâmi amufumbasagya yêne omu nfune. Enyuma z’ahôla, omwâmikazi asengaruka, ashubira omu cihugo câge boshi n’abambali.

Obugale bwa Salomoni

¹⁴ Obuzirho bw’amasholo bakazâg’ilêrhera Salomoni omu mwâka muguma bwâli nka magana

gali ndarhu na makumi gali ndarhu na ndarhu ga talenta.

¹⁵ Buzira okuganja amasholo gakâg'irhûlwa n'ababalama n'isoko ly'abarhunzi, n'ery'abâmi boshi b'omu Arabiya.

¹⁶ Mwâmi Salomoni atulîsa mpenzi magana abirhi za masholo, ngasi mpenzi ya sikêli magana gali ndarhu ga masholo;

¹⁷ na zindi mpenzi nsungunu magana asharhu nazo za masholo za lugero luguma oku ngasi mpenzi; mwâmi abibîkira omu nyumpa yâge y'Omuzirhu gw'e Libano.

¹⁸ Mwâmi anacibinja entebe nnene y'obwâmi y'ihembe, anayishîga amasholo gône gône.

¹⁹ Eyôla ntebe yali egwêrhe mashonezo ndarhu, enyanya ah'oku shegemwa kw'eyôla ntebe hali haburunguse, ngasi lunda lwâyo lwâli enshusho z'empangaza ibirhi zâli ziyimanzire hôfi na ngasi hadêkerezibwa okuboko.

²⁰ Zindi ntale ikumi n'ibirhi zâli kuli eyôla mi-bungo, ngasi lunda. Harhasâg'ibonekana ntebe ya bene eyo ciru n'omu gandî mami.

²¹ Orhubêhè rhwa Salomoni rhw'okunywêra rhwâli rhwa masholo gônene, kuguma n'entebe y'omu nyumpa y'omu Muzirhu gw'e Libano, byâli bya masholo gônene, bulya amarhale garhaken-gagwa ciru.

²² Nêci mwâmi ali agwêrhe amârho e Tarsisi haguma n'amârho ga Hiram na ngasi myâka isharhu agôla mârho g'e Tarsisi gakazâg'iyisha gadwîrhe amasholo, amarhale, amahembe, encima n'enduku.

²³ Mwâmi Salomoni agalûluka kulusha abandi

bâmi boshi ba hano igulu, omu birugu n'omu bugula n'omu bushinganyanya.

²⁴ Igulu lyoshi lyakag'ilonza okuyankirirwa na Salomoni n'okuyumva obwîrhonzi Nyakasane ahiraga omu murhima gwâge.

²⁵ Na ngasi wanakazâg'iyisha yêshi akayisha amurhûzire ebirugu by'amarhale n'arnasholo, emishangi, emirasano, enshangi, ebiterusi, ebihêsi, ntyo ngasi mwâka.

Engâlè za Salomoni

²⁶ Salomoni alunda engâlè n'ebiterusi, ali agwêrhe ngâlè cihumbi na maga na anni, abasirika b'oku biterusi bali bihumbi ikumi na bibirhi, abahirira embîko z'ezôla ngâlè omu bishagala by'okubîkirwa n'ebindi hôfi n'obwâmi aha Yeruzalemu.

²⁷ Mwâmi Salomoni àhirhîre oku birugu, byaluga nka mabuye aha Yeruzalemu, n'emirhi y'enduluma yâbà mwandu nka mihumbahumba y'ekabanda.

²⁸ Ebiterusi bya Salomoni byakâg'irhenga e Mîsiri n'e Sisiliya, abarhunzi ba mwâmi bakaz'igula.

²⁹ Engâlè nguma yakag'ifà sikêli magana ndarhu. Mwâmi w'e Hititi n'ow'e Aramu nabo bakâg'ibiguza ntyo.

11

Abakazi ba Salomoni b'omu gandi mashanja bamuhêka omu kuharâmya abazimu

¹ Mwâmi Salomoni aziga bwenêne abakazi b'agandi mashanja okuleka mwâli wa Faraoni

mwâmi w'e Mîsiri: Abamowabiti-kazi, Abamoniti-kazi, Abadomiti-kazi, Abasidoni-kazi, Abahititi-kazi,

² ba muli galya mashanja Nyakasane akomêrezagyakwo bene Israheli mpu: Murhankabayanka, nabo barhankanayankwa na ninyu, bulya banayîsh'ihindula emirhima yinyu bayiyêrekeze ebwa abazimu bâbo. Salomoni acîshwêkera kuli agôla mashanja erhi kuziga bakazi kurhuma.

³ Ali agwêrhe abakazi b'abaluzi-nyere magana gali nda, na baherula magana asharhu; abo bakazi banacimuhindula omurhima.

⁴ Amango ali akola mushosi, abôla bakazi banacihindulira omurhima gwâge ebw'abandi banyamuzinda bw'obwîhambi; omurhima gwâge guruhacîshwekeraga kuli Nyakasane Nyamuzinda wâge nka kulya omurhima gw'îshe Daudi gwàli.

⁵ Salomoni aj'ihêra Astartè, muzimu-kazi w'abanya-Sidoni aj'ihêra Milkomi, ibala lya Abamoniti.

⁶ Salomoni ajira ebigalugalu bwenêne embere za Nyakasane, arhanacishimbûliraga lwoshi Nyakasane ak'îshe Daudi.

⁷ Lêro aj'iyûbaka oluhêro lwa Kemoshi muzimu w'e Mowabu, oku ntondo yali ah'ishiriza lya Yeruzalemu, ayûbakira na Milkomi muzimu wa bene Amoni.

⁸ Ajirira ntyôla n'abandi bakâge barhengaga omu gandî mashanja, mpu lyo bakatumbûkiza

obukù n'okurherekêra abazimu bâbo*.

⁹ Nyakasane anacikunirira Salomoni bwenêne bulya ayêgwîre omurhima gwâge kuli Nyakasane Nyamuzinda w'Israheli, owamubonekeraga kabirhi;

¹⁰ n'obwo ali amamuhâ irhegeko ly'okurhaharâmya abazimu; ci Salomoni arhashimbaga eryo irhegeko.

¹¹ Nyakasane anacibwîra Salomoni, erhi: «Kulya kubà olugendo lwâwe kwo lwahimbire ntyâla embere zâni na bulya orhacishimbaga endagâno yâni n'amarhegeko gâni, nkola nakunyaga obwâmi, mbuhe muguma omu barhumisi bâwe.

¹² Cikwônene ntajire ntyo omu nsiku z'akalamo kâwe, erhi sho Daudi orhuma omu maboko ga mugala wâwe nayîsh'ibukûla.

¹³ Cikwône kandi ntamunyâge obwâmi bwoshi: Nalekera mugala wâwe ishanja liguma erhi omurhumisi wâni Daudi orhuma, na Yeruzalemu nacîshogaga.»

Abashombanyi ba Salomoni

¹⁴ Nyamuzinda anacizûkiza Salomoni omushombanyi, ye Hadadi, mu nya-Edomu w'omu baluzi b'Edomu.

¹⁵ Amango Daudi ahimaga Edomu, erhi Yowabu ye murhambo w'abalwî bâge, ayijà mpu agend'ibisha emifù, anigûza yo ngasi wa bûko yêshi w'omu Edomu.

* **11:8 11, 8** Rhurhamanyiri erhi Salomoni alesire obwo bubî omu bushosi bwâge embere afê, ci okuhanwa al'ihanyirwe. Okusîma okuyanka bakazi banji banji kwamuyîrhira bulya burhimanya aligwêrhe.

16 Yowabu ashinga yo myêzi ndarhu boshi n'engabo y'Israheli mpu kuhika anigûze ngasi wa bûko mulume yêshi w'omu Edomu.

17 Hadadi abafulumukamwo, boshi na banya-Edomiti baguma, bali bambali b'îshe, ayâkira e Mîsiri. Agôla mango Hadadi aciri mwâna wa musole.

18 Erhi barhenga e Madiyani bajà e Parani, barholayo ngasi balume b'omwôla Parani, banacijà e Mîsiri emwa Faraoni mwâmi w'e Mîsiri, mwâmi w'e Mîsiri, anacihà Hadadi enyumpa n'ebiryo anahiga ciru n'okumuhà amashwa.

19 Hadadi anacirhona bwenêne emunda Faraoni mwâmi w'e Mîsiri ali, ciru alinda amuhâ mulumuna wa mukâge mpu abè ye ayanka, ali mulumuna w'omwâmikazi Tahibnesi, mugoli mukulu.

20 Mulumuna wa Tahibnesi anacimuburhira omwâna-rhabana ye Genuhati; Tahibnesi aka-mulerera omu côgo ca Faraoni mwâmi w'e Mîsiri; Genuhati anaciyôrha omu nyumpa ya Faraoni mwâmi w'e Mîsiri boshi na bene Faraoni mwâmi w'e Mîsiri.

21 Hadadi erhi ayumva e Mîsiri oku Daudi ashimbire b'îshe ekuzimu, n'oku Yowabu ye wali murhambo w'abalwî naye afîre, anacibwîra Faraoni mwâmi w'e Mîsiri, erhi: «Ondike ngende nshubire omu cihugo câni.»

22 Faraoni mwâmi w'e Mîsiri anacimubwîra, erhi: «Bici wamabula hano mwâni obwôla okola walonza okushubira omu cihugo cinyu?» Naye anacishuza, erhi: «Ntâco; ci ondike ngende.»

23 Nyamuzinda ashub'izûkiza Salomoni owundi mushombanyi: ye Rezoni. mugala wa Elyada,

muntu warhengaga aha mwa nnawâbo Hadadi-Ezeri, mwâmi w'e Soba, ayishaga ayâka.

²⁴ Ali amashûbûza ngabo erhali nyi eburhambi bwâge, anacibà murhambo w'ecôla cikembe, amango Daudi anigûzagya engabo za nnawâbo. Rezoni anyaga ecihugo ca Damasko, anaciciyûbaka, anaciyîmamwo aha mwâmi w'e Damasko. Alaga amabî Hadadi ajiraga:

²⁵ Ayôrha mushombanyi w'Israheli omu mango ga Salomoni goshi. Ali agwêrhe akagayo kuli Israheli anaciyîma kuli Edomu.

Yerobwâmi alwîsa mwâmi

²⁶ Yerobwâmi ali mwene munya-Efrayimiti Nebati w'e Sereda, naye nnina ye Serua, ali mukana, yêne ali mwambali wa Salomoni lêro akalwîsa mwâmi.

²⁷ Engwârhiro y'okulwîsa mwâmi yeyi: Salomoni adwîrhe ayûbakira obwâmi bwâge e Milo n'okulungûla ecôgo c'îshe Daudi.

²⁸ Oyo Yerobwâmi abonekana ntwâli ya mulume. Erhi Salomoni acîbona oku oyu mwâna w'obusole adwîrhe amukolera bwinjâ amujira murhambo w'abakozi boshi b'omu bûko bwa Yozefu.

²⁹ Muli ezo nsiku, Yerobwâmi erhi arhenga e Yeruzalemu, anacibuganana omu njira n'omulêbi Ahiya w'e Silo, ali ayambîrhe ecirondo cihyâhya; bali oku banali babirhi bônene omw'irungu.

³⁰ Ahiya ayanka cirya cirondo cihyâhya acisharhangulamwo mpande ikumi n'ibirhi.

³¹ Kandi abwîra Yerobwâmi erhi: «Yanka mpande ikumi. Bulya kwo adesire ntya Nyakasane Nyamuzinda w'Israheli, erhi: Lâba

oku nkola naberangula obwâmi, mbukûle omu maboko ga Salomoni, nâkuhà mashanja ikumi.

³² Asigalana ishanja liguma erhi mwambali wâni Daudi orhuma, na Yeruzalemu lugo nacîshogaga omu mashanja ga bene Israheli goshi:

³³ Nkola nakujira bulya antwîsire kwo aj'ifukamira Astarte muzimu-kazi w'e Sidoni, aj'ifukamira Kemoshi, muzimu w'e Mowabu, aj'ifukamira Milkomi muzimu wa bene Amoni na bulya arhashimbaga enjira zâni ak'îshe Daudi akajira ebishingânîne omu masû gâni, ayibagira olushika n'amarhegeko gâni.

³⁴ Cikwône ntamunyâge obwâmi bwoshi bulya namuleka muluzi omu kalamo kâge koshi erhi mwambali wâni Daudi orhuma, oyu niene nacîshogaga, anashimbûlira kwinjâ obulonza n'amarhegeko gâni.

³⁵ Mugala wâge ye nayishinyaga obwâmi nankuhebwô, kwo kuderha mashanja ikumi.

³⁶ Nahà omugala ishanja liguma, lyo mwambali wâni Daudi akayôrha agwêrhe akamole kayâsire embere zâni aha Yeruzalemu, cishagala nacîshogaga nti mpiremwo izîno lyâni.

³⁷ Kuli w'oyûla nayîsh'ikuyanka ojîyîma omu ngasi ebi omurhima gwâwe gunalonzize byoshi, wanayîsh'ibà mwâmi omu Israheli.

³⁸ Okayumva oku nayîsh'ikurhegeka kwoshi okashimba enjira zâni, okakajira ebishingânîne omu masû gâni, omu kushimba amarhegeko n'obulonza bwâni aka mwambali wâni Daudi, lyoki nayîsh'iyôrha nâwe, nanyîsh'ikuyûbakira enyumpa nkomokomo nka kulya nayiyûbakiraga

Daudi. Nayîsh'ikuhà Israheli.

³⁹ Obûko bwa Daudi nabubonêsa nshonyi erhi okwo kurhuma cikwône kurhabè kwa ensiku zoshi.»

⁴⁰ Salomoni akâlonza okuyîrha Yerobwâmi ci yêhe acîyâkira, ajà e Mîsiri emwa Shishak, mwâmi w'e Mîsiri, anabêra e Mîsiri kuhika Salomoni afà.

Okuhwa k'obwâmi bwa Salomoni n'okuyîma kwa Roboami

⁴¹ Eyindi myanzi ya Salomoni, ebi ajizire byoshi n'obushinganyanya bwâge bwoshi, k'ebiyôla birhali biyandike omu citabu c'Ebijiro bya Salomoni?

⁴² Salomoni ayîmire aha Yeruzalemu, mwâmi wa bene Israheli boshi myâka makumi anni.

⁴³ Buzinda Salomoni agend'igwîshira aha burhambi bwa bashakulu bâge, bamubisha omu cishagala c'îshe Daudi. Omugala Roboami ayîma omu byâge.

III. Okugabanyikana kw'obwâmi bwa Salomoni

12

Endêko aha Sikemi

¹ Roboami alîkûlira e Sikemi bulya olubaga lwa bene Israheli lwoshi lwâli lwamalundûkirayo mpu baj'imujira mwâmi.

² Yerobwâmi mugala wa Nebati erhi akuyumva, -bulya agôla mango erhi aciri e Mîsiri, erya munda ayâkiraga Salomoni, anacirhenga eyôla Mîsiri-

³ banacimurhumiza mpu ayâgaluke. Okubundi Yerobwâmi n'endêko yoshi ya bene Israheli, bay-isha banacibwîra Roboami, mpu:

⁴ «Sho ali amarhuma okushiga kwîrhu kwabà kushigalala, ci w'oyûla buno orhulembuhizagye ogwôla mushigo muzirho gwa sho n'ogwôla muzigo muzirho sho ali amarhubarhuza; rhwânakurhumikira».

⁵ Anacibabwîra erhi: «Murhang'igenda mulinde nsiku isharhu, mubul'igaluka rhushimânane», olubaga lwanacigenda.

⁶ Mwâmi Roboami anacidôsa ihano emw'abagula bayôrhaga babà boshi n'îshe Salomoni amango anacirimw'omûka, abadôsa erhi: Bici mumpanwire nayishishuza olubaga?

⁷ Nabo banacimushuza mpu: «Nk'ene wankaciyêrekana murhumisi mwinjà w'olûla lubaga, nka wankanabarhumikira, nka wankabashuza okabaderheza n'ebinwa by'omurhûla, banakushiga ensiku zoshi.»

⁸ Cikwônene Roboami alangabula ihano balya bagula bamuhaga, aj'idôsa ihano emw'emisole yayûshûkaga kuguma boshi naye, eyanayôrhaga ebà boshi naye.

⁹ Abadôsa erhi: «Kurhi mumpanwire kulya rhwankayishishuza olûla lubaga lwambwîraga mpu: Orhulembuhize omushigo sho ali amarhudarhabaliza?»

¹⁰ Balya bâna bayushukaga boshi naye banacimushuza, mpu: «Ogend'ishuza olwôla lubaga lwakubwîraga mpu sho ali amarhuma rhwashigalala; ci w'oyo o rhulembuhizagye ogwôla mushigo; oyîsh'ilubwîra ntyâla:

Akanshanashanwe kani ko kanene aha nsiko za larha.

¹¹ Larha al'izidohize omushigo gwinyu, nâni nayûshûla obuzirho bwâgo; larha akazâg'ibahanûla n'eminyuli, niono namuhanûla n'emikoba y'endobo z'ebyûma.»

¹² Yerobwâmi haguma n'olubaga lwoshi aj'emunda Roboami ali nka kulyâla mwâmi anababwiraga, erhi: Muyishe emunda ndi enyuma lya nsiku isharhu.

¹³ Mwâmi ashuza olubaga n'ebinwa bizibu. Abula bwashimba ihano lya ba lya bagula bamuhanulaga,

¹⁴ Abashuza omu kushimba lirya ihano ly'abâna b'emisole erhi: «Larha al'izidohize omushigo gwinyu, nâni nayûshûla obuzirho bwâgo, larha akazâg'ibahanûla n'eminyuli niono namuhanûla n'ebyûma by'endobo.»

¹⁵ Ntyôla mwâmi arhayumvanyagya n'olubaga lyo kayunjula kalya kanwa Nyakasane abwîraga Ahiya w'e Silo kuli Yerobwâmi mugala wa Nebati.

¹⁶ Erhi Israheli yêshi abona oku mwâmi arhamuyumvirhi, olubaga lwanacishuza mwâmi muli ebi binwa:

Bici rhufânwa na Daudi? Ntâbyo rhushangîra rhwe na mwene Yese.

Bene Israheli, shubiri omu mahêma ginyu!

Daudi buno wêne okazâg'ilanga enyumpa yâwe!

¹⁷ Israheli acîshubirira omu mwâge, bene Israheli bayûbakaga omu bishagala bya Yûda bônene bayôsire bambali ba Roboami.

¹⁸ Okubundi mwâmi Roboami anacirhuma Ado-rami murhambo wâge w'emikolo: ci abandwa amabuye na bene Israheli boshi, anacifà. Mwâmi Roboami anacishonera dubaduba omu ngâlè yâge, ayâkira e Yeruzalemu.

¹⁹ Ntyôla Israheli atwîka omulala gwa Daudi gwashandabana kuhika oku lusiku lw'ene.

Obwâmi bwacigaba kabirhi

²⁰ Erhi Israheli yêshi ayumva oku Yerobwâmi ayagalusire, bamurhumiza mpu ayîshe omu ndêko, banacimuyîmika mwâmi kuli bene Israheli boshi. Ntâ bandi bashimbire omulala gwa Daudi kuleka bene Yûda bônene.

²¹ Oku anahika aha Yeruzalemu, Roboami anacishûbûza engabo y'ab'omulala gwa Yûda n'ey'ab'omulala gwa Benyamini, bahika boshi bantu bihumbi igana na makumi gali munâni, boshi balume ba ntwâli, balwî haj'ilwîsa omulala gw'Israheli ly'obwâmi bushub'igalukira Roboami mwene Salomoni.

²² Ci akanwa ka Nyakasane kanacirhindakwo Shemaya, muntu wa Nyamuzinda erhi:

²³ «Oj'ibwîra Roboami, mwene Salomoni, mwâmi wa bene Yûda na bene Benyamini n'olubaga lucisigîre,

²⁴ "erhi mpu omanyè wankasôka mpu ogend'ilwîsa bene winyu, bene Israheli. Shubiri ngasi muguma omu mwâge, bulya niene narhumaga okwôla kwabà. Banaciyumva akôla kanwa ka Nyakasane bagaluka omu kushimba akôla kanwa ka Nyakasane"».

25 Yerobwâmi ayûbakira obwâmi bwâge aha Sikemi, oku irango lya Efrayimu, anacibêra ahôla; ashub'iyimuka ahôla agend'iyûbaka aha Penueli.

Oku balekanaga omu kushenga

26 Yerobwâmi anacicîja emurhima, erhi: «Obu bwâmi hali amango bwankacishubira omu mulala gwa Daudi obu.

27 Olu lubaga erhi lwankanasôka mpu lukola lwaj'irherekêrera omu ka-Nyamuzinda aha Yeruzalemu hali amango omurhima gw'olubaga gwankashub'igalukira nnâhamwâbo Roboami, mwâmi w'e Yûda, hali amango bankanyîrha bacîshubirire emwa Roboami mwâmi w'e Yûda.»

28 Okubundi erhi ayûs'icîj'emurhima, atulîsa manina abirhi ga masholo, anacibwîra olubaga erhi: «Ntâco mwacikasôkera e Yeruzalemu! Wâni Israheli lolagi banyamuzinda binyu* abamukûlaga e Mîsiri.»

29 Banacigend'iyîmanza kanina kaguma aha Beteli, n'akandi aha Dani.

30 Okwôla kwahira Israheli omu câha bulya olubaga lwakaja ebwa ngasi kaguma kuhika aha Dani.

31 Yerobwâmi ajà ayûbaka empêro oku ntondo, n'ahâli ezôla mpêro ajà ahiraho abadâhwa ajaga

* 12:28 12, 28 Erhi Yerobwâmi abinja enshusho z'amanina aderha mpu bo banyamuzinda bakulaga Israheli e Mîsiri, kuhemukira Nyakasane okwo n'okurherekêra abazimu kw'abanya-Kanâni.

arholêreza omu lubaga konene† abarhali bene-Levi.

³² Asinga olusiku lukulu omu mwêzi gwa munâni, omu nsiku ikumi n'irhanu z'ogwo mwêzi, kuguma n'olusiku lukulu lujirwa omu Yûda, anacisôkera oku luhêro agwîkaga aha Beteli mpu aj'ihêrera galya manina ajiraga. Ahôla Beteli, ayîmika abadâhwa ba mw'ezôla mpêro ayûbakaga.

³³ Asôkeraga oku luhêro ayûbakaga yêne aha Beteli, omu nsiku ikumi n'irhanu z'omwêzi gwa munâni, mwêzi acîshogaga yênene, asinga ntyo olusiku lukulu kuli bene Israheli, anacisôkera oku luhêro, aj'itumbûsa enshangi.

13

Oluhêro lw'e Beteli lwahehêrerwa

¹ Hanaciyisha muntu muguma wa Nyakasane ahika e Beteli kurhenga omu lya Yûda, arhumirwe na Nyakasane amango Yerobwâmi ali oku luhêro adwîrhe atumbûkizakwo enshangi.

² Anacihamagaza oku irhegeko lya Nyakasane erhi anayêrekîre ebwa lulya luhêro erhi: «We luhêro! we luhêro! Kwo Nyakasane adesire ntya: Omwânarhabana amâburhwa omu nyumpa ya Daudi, izîno lyâge ye Yoshiyahu, akuyôkera

† **12:31 12, 31** Haligi amango erhi Yerobwâmi al'ilonzize okukuza Nyakasane Nyamuzinda. Ci kwoki, obubî bwâge bwâli bwa mbero ibirhi: burhanzi abinjisa enshusho z'amanina; kandi arhangiza okurherekêra ezo nshusho. Ciru n'okundi Nyakasane ali ahanzize okumurherekêra aharhali aha Yeruzalemu bulya ho omucimba gw'amalaganyo gwabâga. Yerobwâmi ye wahemulaga olubaga lw'Israheli n'ecâha c'okurherekêra abazimu n'enshusho za ngasi lubero.

kw'abadâhwa bajà barherhekêra oku ntondo balya bakâg'itumbûkiza kw'enshangî. Amavuha gâbo gakusingônokerakwo.*»

³ Na muli olwo lusiku lônene anacihûna ecimanyîso, aderha erhi: «Alaga ecimanyîso wamanyirakwo oku Nyakasane wakuderhaga: Alà oku oluhêro lwahahanyuka n'oluvù luli oku nyanya lushandâle.»

⁴ Erhi mwâmi ayumva akôla kanwa omuntu wa Nyakasane akazâg'ihamagaliza oluhêro lw'e Beteli, alambûla okuboko al'idekerize oku luhêro, anaciderha erhi: «Gwârhi ye!» Kulya kuboko amulambuliraga kwanaciyuma, ciru arhacihashaga okukushubiza emunda ali.

⁵ Lulya luhêro lwanacihahanyuka n'oluvù lwanacivamûka kulya luhêrero nka kulya omuntu wa Nnâmahanga anaderhaga mpu co câbà cimanyîso c'akanwa ka Nyakasane.

⁶ Mwâmi ashub'ilîka akanwa anacibwîra olya muntu wa Nyamuzinda, erhi: «Mâshi onsengerere Nyakasane Nyamuzinda wâwe, ompunire ly'okuboko kwâni kushubira emunda ndi.» Olya muntu wa Nyamuzinda anacisengera Nyakasane n'okuboko kwa mwâmi kwanacishubira emunda ali, kwayôrha nk'oku kwanali embere.

⁷ Mwâmi anacibwîra olya muntu wa Nyamuzinda, erhi: «Kanya oje omu nyumpa rhwembi ogalule amarhî omu kulya hitya, ngali kuhà oluhembo».

⁸ Olya muntu wa Nyamuzinda anacishuza mwâmi, erhi: «Ciru wakampà oluhande

* **13:2 13, 2** Lolà ebijiro bya Yoshiyahu, rhuderha Yoziyasi: 2 Bâm 23, 15-20.

lw'enyumpa yâwe ntankajamwo rhweshi, ntankanalyamwo akantu ciru amîshi go manyi;

⁹ “bulya okwo liri irhegeko nahîrwe, n'akôla kanwa ka Nyakasane, erhi: Orhalyaga akalyo orhanywaga amiîhi, orhanagalukaga omu njira nguma kabirhi.”»

¹⁰ Anacikanyiriza omu yindi njira; arhacigalukaga omu njira ayîshagamwo e Beteli.

Oku olya muntu wa Nnâmahanga ahanagwa

¹¹ Hali mulêbi muguma wa mushosi, ayûbakaga aha Beteli, abagala banaci yîsha bamuganîrira ebi olya muntu wa Nyamuzinda anajirire aha Beteli byoshi, na birya bindi binwa abwîraga mwâmi nabyo babiganîrira îshe.

¹² Anacibadôsa erhi: Njira ehi analusiremwo? Abagala banacimuyêreka njira ehi olya muntu wa Nyakasane warhengaga e Yûda analusiremwo.

¹³ Anacibwîra abagala erhi: Muntindire endogomi. Banacirhinda erya ndogomi, naye anaciyishonera kwo.

¹⁴ Anacikulikira olya muntu wa Nyakasane amushîmâna atamîre aha idako ly'omuhumbahumba anacimubwîra, erhi: Ka we olya muntu wa Nyakasane warhengaga e Yûda? Naye anacimushuza erhi: Nêci, niono.

¹⁵ Olya mulêbi anacimushuza, erhi: Yîsha rhugende rhwembi omu nyumpa yâni oj'irya hitya.

¹⁶ Ci yêhe amushuza, erhi: Ntankagaluka rhwembi nîsi erhi okujà emwâwe rhwembi, ntankalya, ntankanywa eyo munda,

17 bulya nahîrwe irhegeko na Nyakasane, erhi: Orhalyagayo akalyo, orhanywagayo amîshi, orhagalukaga omu njira wayishagamwo.

18 Naye anacimushuza, erhi: «Nâni ndi mulêbi akâwe, na malahika ananshambâzize n'ebinwa bya Nyakasane ntyâla: Erhi, ogaluke mweshi naye omu nyumpa yâwe, ahash'irya anaywe.» Kwâli kumurheba,

19 Olya muntu wa Nyamuzinda anacigaluka boshi naye, alya anaywa omu mwâge.

20 Oku banaciri oku cîbo: Lêro oku banacitamire oku cîbo, akanwa ka Nyamubâho kanacirhinda kuli olya mulêbi wamugalulaga,

21 anaciyâkûza olya muntu wa Nyakasane warhengaga e Yûda, erhi: «Oku Nyakasane adesire kw'oku: Bulya orhaciyumvîrhîze izù lya Nyakasane orhanacishimbire irhegeko Nyakasane Nyamuzinda wâwe akuhâga:

22 “bulya wagalusire walya wananywêra ahanu Nyakasane akuhanzagya oku orhankalîra ho orhankananywêraho, omugogo gwâwe gurhankaciyîsh'ibishwa omu nshinda ya basho”».

23 Erhi ayûs'ilya ananywa, olya mulêbi w'omushosi amurhindira endogomi yâge anacigaluka acîgendera.

24 Entale yanacimushanga omu njira yanacimuyîrha; omugogo gwâge gwalambûkira oku idaho, endogomi yâge yanacimubêra aha burhambi n'erya ntale aha bundi burhambi bwa gulya mugogo.

25 Abantu bageraga babona kurhi ogwôla mugogo gulambûkîre okw'idaho na kurhi erya ntale

emuli aha burhambi, banacijà baganîra kuli okwôla mulya lugo lw'olya mulêbi w'omushosi.

²⁶ Erhi olya mulêbi wamugaluliraga omu njira akuyumva anaciderha erhi: Ali olya muntu wa Nyamuzinda orhayumvagya izù lya Nyakasane. Lêro Nyakasane amamuhà entale nayo yama-muhinaga yamamuyîrha nka kulya akanwa ka Nyamuzinda kanali kadesire.

²⁷ Anacibwîra abagala erhi: «Muntindire endogomi». Banaciyirhinda,

²⁸ okubundi akanyà arhimâna omugogo gulambûkîre oku njira, endogomi n'entale byombi biri eburhambi bwa gulya mugogo. Erya ntale erhanalyaga gulya mugogo, erhanahinagaga erya ndogomi.

²⁹ Olya mulêbi anayanka gulya mugogo gw'olya muntu wa Nnâmahanga, erhi abà amamushonêkeza oku ndogomi, agugendana, olya mulêbi w'omushosi anacijà omu lugo mpu amubîshe anamushîbe.

³⁰ Anacihira gulya mugogo omu nshinda yâge, banacilaka mpu: «Aye! mushâna mwene wîrhu!»

³¹ Erhi abà amamubisha anacibwîra abagala, erhi: Mango nâfà munambîshe omwôla nshinda omuntu wa Nyamuzinda abishirwe n'amavuha gâni munagahire aha burhambi bw'amavuha gâge.

³² Bulya kanayunjule kalya kanwa ka Nyakasane kuli lulya luhêro lubà aha Beteli na ngasi mpêro z'omu bishagala by'e Samâriya.

³³ Kulya kwanacibà kwoshi ci Yerobwâmi arhaderhaga mpu ahindula olugendo lwâge lubî; ashub'ijira abandi badâhwa b'empêro zâli

omu birhwa; ajà abarhôla omu lubaga konene analonzize.

³⁴ Okwôla kwabà citumulo oku nyumpa ya Yerobwâmi yoshi, kwarhuma bahungumuka ba-herêrekera loshi hanôla igulu.

IV Amâmi gombi kuhika kuli Eliya

14

Obulwâla bwa mwene Yerobwâmi I (931-910)

¹ Muli ago mango, Ahiya mugala wa Yerobwâmi anacilwâla.

² Yerobwâmi abwîra mukâge, erhi: «Kanya oy-ambale yindi yindi myambalo lyo balek'imaanya oku oli mukà Yerobwâmi, oje Silo. Eyôla munda wâshimânayo omulêbi Ahiya, ye wambwîraga oku nâcibe mwâmi w'olubaga.

³ Oleke migati ikumi y'orhununîrizi ohirekwo n'ehilaha hy'obûci, oje e mwâge, ayish'ikubwîra olw'oyu mwâna.»

⁴ Mukà Yerobwâmi anajira kulya, akanya alîkûlira e Silo, ajà ahamw'olya mulêbi Ahiya. Cikwône Ahiya àrhacihashig'ibona kwinjà bulya àrhacihinyagya amasù erhi bushosi burhuma.

⁵ Nyakasane amubwîra, erhi: «Mukà Yerobwâmi al'ikudôsa kurhi Nyamuzinda aderhîre omwâna wâge bulya kulwâla alwâla. Kwo wamubwîra ntya na ntya. Hano ajà muno ayish'acidwîrhe nka wundi mukazi kwône».

⁶ Erhi Ahiya ayumva omudindiri gw'amagulu, anacimubwîra erhi: «Yisha muno wâni mukà Yerobwâmi, cici cirhumire ocîhindula, oyisha nka

wundi wundi mukazi kwône? Niono ntumirwe mpu nkubwîre akanwa kazibu.

⁷ “Okanye ogend’ibwîra Yerobwâmi erhi kwo Nyakasane Nyamuzinda w’Israheli adesire ntyâla: W’oyu kali nie nakukulaga omu lubaga, nakuyimanza mukulu w’olubaga lwâni lw’Israheli”;

⁸ “kali we warhumaga obwâmi mbunyaga enyumpa ya Daudi, nakuhabwo, cikwônene wêhe orhacyôrhaga aka mwambali wâni Daudi, owashimbaga amarhegeko gâni goshi anankulikira n’omurhima gwâge gwoshi omu kukâjira okushingânîne omu masù gâni”.

⁹ “Cikwônene wêhe wajizirage amabî kulusha abandi boshi bâli embere zâwe, wajirig’icîjirira abandi banyamuzinda bw’obwîhambi n’ensanamu watulaga mpu ly’onshologosa, wanankabulira enyuma ly’omugongo gwâwe”.

¹⁰ “Co carhuma nkola nahira obuhanya omu nyumpa ya Yerobwâmi, nahungumula ngasi hy’iburha lya Yerobwâmi, nîsi erhi omujà erhi munyamurhûla omw’Israheli, ahyajira enyumpa ya Yerobwâmi nka kula banahyajira ecamvu kuhika cihirigirhe lwoshi”.

¹¹ “Ngasi w’omu bûko bwa Yerobwâmi wankanafîra omu nyumpa, alîbwa n’orhubwa, na ngasi wankanafîra omu mpinga, alîbwa n’enyunyi z’emalunga bulya Nyakasane okudesire”.

¹² “Nâwe kanya oshubire omu nyumpa yâwe, hanôla okugulu kwâwe kunarhinda omu cishagala ntya omwâna wâwe arhengemwo omûka”.

¹³ Israheli yêshi amushîba, banamubisha bulya

yêne mwene Yerobwâmi wayîsh'ibishwa omu nshinda oyu, bulya yêne w'omu mulala gwa Yerobwâmi wabonekînemwo ehya nkasimîsa Nyakasane Nyamuzinda w'Israheli.

¹⁴ Nyakasane âsinga yênene owundi mwâmi omu Israheli ye wâmalîra enyumpa ya Yerobwâmi. Lolà olwo lusiku! Kurhi? Ci lwo luno buno buno!

¹⁵ Nyamubâho ashembula Israheli, nka kula olusheke luhugunyibwa n'amîshi kwo Nyakasane amanyula Israheli muli ecîra cihugo cinjà ahâga b'îshe, nâbashandabanyiza olundi lunda lw'olwîshi bulya bajizire enshanga zishologosa Nyakasane.

¹⁶ Abâna Israheli bunya mpira ntyôla erhi byâha bya Yerobwâmi birhuma n'okwôla ajiris-
agya Israheli ecâha kurhuma.

¹⁷ Mukà Yerobwâmi anahuma njira anacihika aha Tirsa oku anatwa ec'olusò ntyâla, omugala arhengamwo omûka.

¹⁸ Bamubisha n'Israheli yêshi amushîba nka kulya akanwa ka Nyakasane kanaderhagwa n'omulêbi Ahiya murhumisi wa Nyakasane.

¹⁹ Ngasi kundi kusigîre oku myanzi ya Yerobwâmi, oku alwaga amatumu, oku ayîmaga, kwoshi okwôla ka kurhali kuyandike omu citabu c'Empiriri z'abâmi b'Israheli.

²⁰ Emyâka Yerobwâmi ayîmire eri myâka makumi abirhi n'ibirhi, agalicîhengeka hali b'îshe. Omugala Nadabu ayîma ahâli hâge.

Okuyîma kwa Roboami omu Yûda (931-913)

21 Roboami mwene Salomoni ayîma omu Yûda. Ali akola agwêrhe myâka makumi anni na muguma amango ayîmaga, anaciyîma myâka ikumi na nda aha Yeruzalemu, cishagala Nyakasane acîshogaga omu bishagala byoshi bya amashanja ga bene Israheli mpu ahiremwo izîno lyâge. Nina ye wali Naama w'e Amoniti.

22 Yûda naye ajira ebigalugalu omu masû ga Nyakasane, n'ecâha ajiraga byazûsa obukunizi bwa Nyakasane kurhalusa ababusi bâbo.

23 Nabo bayûbaka empêro omu birhwa, bagwîka amabuye n'orhugombe oku ngasi hirhondo n'idako lya ngasi murhi mubishi.

24 Ciru habà n'entazi ziyemerirwe okujà kwa-jira amabî omu cihugo. Bajira galya mabî goshi g'amashanja Nyakasane alibirhagakwo embere zâbo, bali bene Israheli.

25 Omu mwâka gwa karhanu gw'okuyîma kwa Roboami, Sisaki mwâmi w'e Mîsiri, arhêra Yeruzalemu.

26 Ahagula obuhirhi bw'aka-Nyamuzinda n'obuhirhi bw'omu bwâmi: Agukumba byoshi byoshi. Asâbunga zirya mpenzi z'amasholo zoshi Salomoni ajirîsagya.

27 Ahâli h'ezôla mpenzi mwâmi Roboami atulîsa ezindi mpenzi z'amarhale, azibîsa abantu bayishig'ilibirha bo banakazâg'ilanga omuhango gw'enyumpa ya mwâmi.

28 Ngasi mango, erhi mwâmi ajag'omu ka-Nyamuzinda, abôla bantu bayishig'ilibirha banayisha bazidwîrhe. buzinda banaz'igalula omu nyumpa y'abalibisi.

29 Ebisigîre by'ebijiro bya Roboami n'oku ajizire

koshi, k'okwôla kurhayandisirwi omu citabu c'Empiriri z'abâmi b'e Yûda?

³⁰ Entambala erhahusagya ekarhî ka Roboami na Yerobwâmi.

³¹ Roboami acîhengeka hali b'îshe, anacibishwa boshi na b'îshe omu cishagala ca Daudi. Nina ye wali Naama w'e Amoniti; omugala Abiyam ayîma omu byâge.

15

Okuyîma kwa Abiya Omu Yûda (913-911)

¹ Omu mwâka gw'ikumi na munâni kurhenga Yerobwâmi ali mwâmi, Abiya naye abà mwâmi omu Yûda,

² ayîma myâka isharhu omu Yeruzalemu. Nnina ye wali Maaka mwâli wa Absalomu.

³ Naye anacigera muli galya mabî îshe akazâg'ijira embere zâge, n'omurhima gwâge gurhali mushinganyanya embere za Nyakasane nk'omurhima gw'îshe Daudi.

⁴ Ci kwônene Daudi arhuma Nyakasane Nyamuzinda wâge, amuhà akamole aha Yeruzalemu, omu kuyîmika omugala enyuma zâge n'omu kulanga Yeruzalemu.

⁵ Bulya Daudi akazâg'ijira ebishingânîne byônene omu masù ga Nnâmahanga, n'omu kalamo kâge koshi ntâ mango acîhindwîre kuli ebi ali amurhegesire kuleka olwa Uriya munya-Hititi.

⁶ Entambala erhahusagya ekarhî ka Roboami na Yerobwâmi amango ana cirimw'omûka.

⁷ Ebisigîre oku bijiro by'Abiya n'oku ajizire kwoshi, k'okwôla kurhali kuyandike omu

citabu c'empiriri z'abâmi b'e Yûda? Entambala yanayôrha eri ekarhî k'Abiya na Yerobwâmi.

⁸ Abiya acîhengeka hali b'îshe banacimubisha omu cishagala ca Daudi. Asa ye mugala, ayîma ahâli hâge.

Asa mwâmi w'e Yûda (911-870)

⁹ Omu mwâka gwa kali makumi abirhi kurhenga Yerobwâmi ali mwâmi, Asa ayîma omu Yûda.

¹⁰ Anaciyîma myâka makumi anni na muguma aha Yeruzalemu. Nakulu ye wali Maaka mwâli w'Absalomo.

¹¹ Asa ajira ebishingânîne omu masô ga Nyakasane ak'îshe Daudi.

¹² Akula abagonyi bakazâg'ilangalangwa omu cihugo; akûla na ngasi bazimu b'îshe bâli bamâjira boshi.

¹³ Ciru anyaga nakulu Maaka ecikono c'okuderhwa mwâmikazi, bulya amâjira enshanga Ashera*. Asa ahongola eyôla nshanga agend'iyiyôkera oku mugezi gwa Kedroni.

¹⁴ Ci konene engombe zirharhengaga omu birhwa ciru akabà omurhima gwâge gwayôsire mushinganyanya omu kalamo kâge koshi.

¹⁵ Ana cihira omu ka-Nyamuzinda ngasi birugo byâli byamagishwa n'îshe, na ngasi bindi byâli byamagishwa naye: amarhale, amasholo n'ebirugu.

* **15:13 15, 13** Ashera na Astarte bâli banyamuzinda b'obwîhambi. Bâli bazimu-kazi. Cikwône ago mango g'abâmi, ago mazîno gombi gali ga muzimu muguma, ye wali muzimu w'iburha. Kanji kanji abantu bakâg'imurherekêra bakâg'ijira eby'enshonyi omu nterekêro.

16 Entambala erhahusagya ekarhî kâge boshi na Baesha omu kalamo kâge koshi.

17 Basha mwâmi w'Israheli anacirhabâlira e Yûda, anaciyûbaka Rama ly'ahanza okukâjà n'okurhenga emwa Asa mwâmi w'e Yûda.

18 Asa anaciyanka amarhale n'amasholo goshi gali gacisigîre omu mbîko ya Nyakasane kuguma n'ebirugu by'omu nyumpa ya mwâmi, anacibibarhuza abambali; mwâmi Asa anacibirhuma emwa Ben-Hadadi mugala wa Tabrimoni, mwene Heziyoni, mwâmi w'Aramu ayûbakaga aha Damasko mpu bagend'imubwîra erhi:

19 «Habà okunywâna kwâni rhweshi na nâwe, okunywâna kwa larha boshi na sho. Nkurhumire olûla luhembo lw'amarhale n'amasholo. Ojè aho, oleke okuyumvanya mwene Basha mwâmi w'Israheli ly'anyêgûkakwo.»

20 Ben-Hadadi ayumva mwâmi Asa, anacirhuma abarhambo b'engabo yâge mpu bagend'inyaga ebishagala by'Israheli; anacihagula Iyoni, Dani, Abel-Bet-Maaka na Kinereti yêshi haguma n'ecihugo ca Nefutali coshi.

21 Erhi Basha amanya okwo ayîmanza okuyûbaka Rama, acîbêrera aha Tirsas.

22 Mwâmi Asa anacishûbûza abantu b'e Yûda boshi buzira kurhalukira ndi; banaciyisha bagukumba amabuye n'emirhi Basha ayûbakagamwo aha Rama, mwâmi Asa agend'iyûbakamwo Geba emwa bene Benyamini na Mispa.

23 Ebisigîre by'ebijiro bya Asa oku ajaga ahi-

mana koshi, oku ajizire koshi, n'ebishagala ayûbasire, k'ebyôla byoshi birhali biyandike omu citabu c'E mpiriri z'abâmi b'e Yûda? Ci konene, omu bushosi bwâge, endwâla yamugwârhira omu magulu.

²⁴ Asa acîhengeka hali b'îshe, abishwa na b'îshe omu cishagala c'îshe Daudi, omugala Yozafati ayîma ahâli hâge.

Olwa Nadabu, mwâmi w'Israheli (910-909)

²⁵ Nadabu mwene Yerobwâmi anacibà mwâmi omu mwâka gwa kabirhi kurhenga Asa ali mwâmi w'e Yûda, anaciyîma myâka ibirhi omw'Israheli.

²⁶ Ahenya ebigalugalu omu masù ga Nyakasane anacishimba enjira y'îshe, ajà n'omu byâha byâge kulyâla agomêsagya mwo Israheli.

²⁷ Basha mugala w'Ahiya w'omu mulala gw'Isakari ahiga okumurhêra; Basha amuhimira aha Gibetoni lwâli lugo lw'Abafilistini erhi Nadabu boshi n'Israheli badwîrhe balwisanya.

²⁸ Basha amuyîrha omu mwâka gwa kasharhu kurhenga Asa ali mwâmi omu Yûda, anaciyîma ahâli hâge.

²⁹ Erhi abà akola ali mwâmi, anigûza ab'omu mulala gwa Yerobwâmi boshi, arhanasigiraga Yerobwâmi ciru n'ehya bunya mukà higuma buzira kuhimalîra nka kulya oluderho Nyakasane aderhaga omu kanwa k'omurhumisi wâge Ahiya w'e Silo kanali kadesire,

³⁰ ecarhumaga: byàli birya byâha Yerobwâmi ajiraga na kulya ajirîsagya Israheli ecâha

akunizamwo ntyo Nyakasane Nyamuzinda w'Israheli.

³¹ Ebisigîre by'ebijiro bya Nadabu n'oku ajizire kwoshi, okwôla ka kurhali kuyandike omu citabu c'Empiriri z'abâmi b'Israheli?

³² Entambala erhahusagya ekarhî ka Asa na mwâmi w'Israheli omu kalamo kâbo koshi.

Okuyîma kwa Basha omw'Israheli (909-886)

³³ Omu mwâka gwa kasharhu kurhenga Asa ali mwâmi omu Yûda. Basha mugala wa Ahiya anacibà mwâmi omu Israheli yêshi, ayûbaka aha Tirsà, ayîmire myâka makumi abirhi n'ini.

³⁴ Ajira ebigalugalu omu masù ga Nyakasane, anacishimba enjira za Yerobwâmi na muli bulya bubî bwâge kulyâla ajirîsagyamwo Israheli ecâha.

16

¹ Akanwa ka Nyakasane kayêrekîre Basha kanacirhindakwo Yehu mugala wa Hanani kaderha mpu:

² «Nakurhenzagya omu katulo nanakujira mwimangizi w'olubaga lwâni lw'Israheli, cikwône washimba olugendo lwa Yerobwâmi, na ntyo wajirîsa olubaga lwâni lw'Israheli ebyâha binkunizize.

³ Nkolaga nahyajira Basha n'enyumpa yâge: enyumpa yâwe nayijira ak'eya Yerobwâmi mwene Nebati.

⁴ Irhondo ow'omu mulala gwa Basha akafîra omu lugo, analîbwe n'ebibwa, akafîra omu mpinga, orhunyunyi rhw'emalunga rhunamudôrhomole.»

5 Ebindi byoshi biyêrekîre Basha n'ebijiro byâge, entambala alwîre, ka birhali biyandike omu citabu c'Empiriri z'abâmi b'Israheli?

6 Basha naye anacîhengeka aha burhambi bwa b'îshe, bamubisha e Tirsa. Omugala Ela ayîma omu byâge.

7 Na kandi, akanwa ka Nyakasane kahêkwa n'omulêbi Yehu mugala wa Hanani, kabwîrwa Basha n'enyumpa yâge, burhanzirhanzi erhi obubî ajirîre emalanga ga Nyamuzinda burhumire, erhi amugayîsa n'ebijiro byâge, kwarhuma amujira ak'enyumpa ya Yerobwâmi, n'obwa kabirhi kulya kubà àyihyajîre.

Obwâmi bwa Ela omw'Israheli (886-885)

8 Omu mwâka gwa kali makumi abirhi na ndarhu kurhenga Asa ali mwâmi omu cihugo ca Yûda, Ela mugala wa Basha, aligi aha Tirsa, ayambala ishungwè omu Israheli myâka ibirhi.

9 Zimuri, murhambo mukulu w'ecihimbi ca kabirhi c'omurhwe gw'abaheka engâlè, amuhinduka anashuba mugoma. Oku Ela aligi omu Tirsa, ali anywa nka gwa canda omu mwa Arsa, mulanzi w'obwâmi bw'aha Tirsa,

10 Zimuri yônoyôno, acîshosha omu nyumpa amutumirha anamushibûka, mwâli omu mwâka gwa kali makumi abirhi na nda gw'obwâmi bwa Asa w'e Yûda; buzinda ayîma ahâli hâge.

11 Erhi abà akola ali mwâmi amanadêkerera bwinjinjà omu ntebe y'obwâmi, anigûza ab'omu nyumpa ya Basha boshi, arhamusigiraga ehy'oburhabâna ciru n'ehiguma, na ngasi bîra na bene wâbo boshi àbajegenja.

¹² Zimuri ahungumula enyumpa ya Basha yoshi, nk'oku Nyakasane anaderhaga omu kanwa k'omulêbi Yehu,

¹³ erhi ebyâha bya Basha n'eby'omugala Ela birhuma, ebi ahiragamwo Israheli, bagayîsa Nyamuzinda w'Israheli omu kushimba banyamuzinda bw'obwîhambi.

¹⁴ Ebindi biyêrekîre akalamo ka Ela n'ebijiro byâge byoshi, biri omu citabu c'Empiriri z'abâmi b'Israheli.

Obwâmi bwa Zimuri omw'Israheli (885)

¹⁵ Omu mwâka gwa kali makumi abirhi na nda gwa Asa, mwâmi w'e Yûda, Zimuri ayam-bal'ishungwê nsiku nda aha Tirsa. Ago mango erhi engabo zitwîre ecirâlo zirhezire Gibetoni wali wa Bafilistini.

¹⁶ Engabo zamanya omwanzi mpu: «Zimuri anagomire, ayîsire na mwâmi.» Olwo lusiku lwonênè omwôla cirâlo banali, bene Israheli banacyîmika Omuri, bamuyambika ishungwê ly'obwâmi, ye wali murhambo mukulu kulusha w'abalwî.

¹⁷ Omuri n'engabo ya bene Israheli boshi baleka Gibetoni bagend'igorha Tirsa.

¹⁸ Erhi Zimuri abona oku olugo lwamanyagwa, ayâkira omu ndâro ya mwâmi, ayidûlika muliro, yamuhorherakwo.

¹⁹ Anacifâ ntyo erhi byâha akazâg'ijira birhuma n'obubî akâg'igayisamwo Nyamuzinda, omu kushimba olwiganyo lwa Yerobwâmi n'omu kuhira Israheli yêshi omu câha.

20 Ebindi byoshi biyêrekîre akalamo ka Zimuri n'obugoma bwâge biri byandike omu citabu c'Empiriri z'abâmi b'Israheli.

21 Okubundi olubaga lwa bene Israheli lwacîgabamwo kabirhi: Cigabi ciguma cacîshwêkerakwo Tibuni mugala wa Ginati mpu abè mwâmi, ecindi kuli Omuri.

22 Cikwône abacishwêkeraga kuli Omuri bahima bene Tibuni mugala wa Ginati; Tibuni anacifâ, Omuri ayambal'ishungwè ly'obwâmi.

Obwâmi bwa Omuri omw'Israheli (885-874)

23 Omu mwâka gwa kali makumi asharhu na muguma kurhenga Asa ali mwâmi w'e Yûda, Omuri anaciyambal'ishungwè myâka ikumi n'ibirhi. Ayîma myâka ndarhu aha Tîrsa.

24 Buzinda agulira Shemeri entondo ya Samâriya oku talenta ibirhi za magerha, ayûbakaho olugo, aluyîrika izîno lya Samâriya, kushimbana n'izîno lya Shemeri ye wali nn'entondo.

25 Omuri agayîsa Nyakasane kulusha ngasi boshi bali bamushokolîre.

26 Akulikira muli byoshi olugendo lugalugalu lwa Yerobwâmi mugala wa Nebati n'ebyâha ahabuliragamwo olubaga lw'Israheli bagayisa Nyakasane Nyamuzinda wâbo omu kushimba ba nyamuzinda bw'obwîhambi.

27 Ebindi byoshi biyêrekîre akalamo ka Omuri, ebijiro byâge n'entambala alwîre, biri byandike omu citabu c'Empiriri z'abâmi b'Israheli.

28 Omuri anacîhengeka aha burhambi bwa b'îshe, abishwa e Samâriya. Omugala Aha bu ayîma omu byâge, ayambala ishungwè.

Enshokolezi y'obwâmi bw'Ahabu (885)

²⁹ Ahabu mugala wa Omuri ayambala ishungwè omu Israheli omu mwâka gwa kali makumi asharhu na munâni kurhenga obwâmi bwa Asa, mwâmi w'e Yûda; ayîma myâka makumi abiri n'ibiri kuli Israheli e Samâriya.

³⁰ Ahabu mugala wa Omuri agayîsa Nyakasane kulusha balya boshi bamushokoleraga.

³¹ Ehy'obushâlashâla hyarhuma ayiga ebyâha bya Yerobwâmi mugala wa Nebati: aherula Yezabeli mwâli wa Itobali mwâmi w'e Sidoni, arhondêra okukolêsa omuzimu oderhwa Bali, n'okufukama embere w'enshusho zâge;

³² amuyûbakira oluhêrero omu nyumpa ayûbakiraga oyo Bali e Samâriya.

³³ Ahabu amuyûbakira orhugombe, agwîka emisholo y'ebujinji, ajira n'agandi maligo, agayîsa Nyakasane Nyamuzinda w'Israheli kulusha abandi bâmi boshi bamushokoleraga omw'Israheli.

³⁴ Go mango Hiyeli w'e Beteli ayûbakaga Yeriko buhyâhya*; oku buhanya bw'enfula yâge Abiramu abanda eciriba, n'oku buhanya bw'omuziba gwâge Segubu ahiramw'enyumvi, nk'oku Nyakasane anaderhaga omu kanwa ka Yozwè mugala wa Nuni.

V. Amango ga Eliya

17

* **16:34 16, 34** Yozwè erhi ahehêrire ngasi yêshi wanâcishomye mpu ashub'iyûbaka Yeriko, aderha erhi: «Anamuyûbakire kwo enfula yâge n'omuziba gwâge». Lolà muli Yoz 6, 26.

Embala-mwanzi y'ecahira

¹ Eliya w'e Tishibiti omu Galadi abwîra Ahabu erhi: «Nyakasane Nyamuzinda w'Israheli, oyu nkolera, ye ndahîre. Mw'eyi myâka yoshi, harhabà lumè, harhabè nkuba nka ntacikuderha.»

Aha lwîshi lwa Keriti

² Akanwa ka Nyakasane kanacimurhindakwo mpu:

³ «Orhenge kuno, ociyerekeze olunda lw'ebushoshôkero bw'izûba, ocîfulike aha lwîshi lwa Keriti, lubà ishiriza lya Yordani.

⁴ Wakaz'inywêra aha nshôko, nantegesire ebihungu bikaz'ikushegula eci walya ahôla.»

⁵ Eliya anacigenda obwo, ajira nk'oku Nyakasane anamubwîraga, aj'ihanda oku lwîshi lwa Keriti ishiriza lya Yordani.

⁶ Ebihungu byakaz'imulêrhera emigati sêzi n'enyama bijingo, naye akanywa kuli ago mîshi.

E Sarepta. Ecisômerîne c'enshâno n'amavurha

⁷ Cikwône erhi kugera nsiku, lulya lwîshi lwanacigana, bulya ntà nkuba yaciniaga omu cihugo coshi.

⁸ Okubundi akanwa ka Nyakasane kamurhindakwo, erhi:

⁹ «Yîmuka! Ojè e Sarepta omu cihugo ca Sidoni onayibêre. Ntegesire omukana w'eyo munda akaz'ikuhà eci walya.»

¹⁰ Eliya ayîmuka, aj'e Sarepta. Oku anahika aha muhango gw'olugo ntya, abona omukana adwîrhe ashenya e nshâli; amuyâkûza amubwîra,

erhi: «Ndêrhera nâni amîshi gw'okunywa muli eco cibindi câwe!»

¹¹ Oku akola aj'igadoma, ashub'imuyâkûza, erhi: «Ondêrhere n'ecihimbi c'omugati omu nfune zâwe!»

¹² Nyamukazi amushuza erhi: «Alame Nyakasane Nyamuzinda wâwe, ciru ntagwêrhi mugati muyôce; ngwêrhe hishâno hisungunu hyône omu hyungu na rhuvurha rhusungunu omu hibindi; niono nayisha narhologola rhushali rhubiri na hano ngaluka nanabirheganya rhubirye nie na mugala wâni, na buzinda bw'aho rhucîfire.»

¹³ Eliya amubwîra erhi: «Orhayôbohaga, genda ojire nk'okwo onadesire; cikwône orhang'injiriramwo higati hisungunu ohindêrhere; buzinda wanabul'irheganya kuli we wêne na mugala wâwe».

¹⁴ Bulya ntya kwo adesire Nyakasane Nyamuzinda w'Israheli:

Hyungu hya nshâno orhayonde,
hibindi hya mavurha orhahwe,
kuhika olusiku Nyakasane arhuma
enkuba omw'igulu.

¹⁵ Nyamukana agenda, ajira nk'oku Eliya anaderhaga, bâlya boshi: nyamukazi n'omugala na Eliya.

¹⁶ Hirya hyungu hy'enshâno hirhayondaga na hirya hibindi hy'amavurha hirhahwaga nk'oku Nyakasane anaderhaga omu kanwa ka Eliya.

Eliya afûla mugala w'omukana

¹⁷ Enyuma ly'ebyo byoshi, lêro mugala w'olya mukazi nnanyumpa anacilwâla n'endwâla yanacimudârhabalira bwenêne kuhika arhengamwo omûka.

¹⁸ Oku bundi Nyamukazi abwîra Eliya erhi: «Bici rhufânwa rhwembi, wâni muntu wa Nyamuzinda? Ka wayishaga muno mwâni mpu okengêze obubî bwâni na ntyo onyîrhire omwâna!»

¹⁹ Eliya amubwîra, erhi: «Mpêrezagya mugala wâwe». Amurhenza ye oku cifuba, amusôkana enyanya omu nyumpa ali ahanzire, amugwishiza oku ncingo yâge.

²⁰ Okubundi ashenga Nyakasane aderha erhi: «Nyakasane Nyamuzinda wâni, kali onakolaga wajirira oyu mukana walimpandisize aha mwâge amabî, omu kuyîrha omugala?»

²¹ Eliya ayûbarhira nyamwâna kasharhu koshi erhi anashenga Nyakasane, erhi: «Nyakasane Nyamuzinda wâni, nkuhûnyire oyu mwâna omushubizemwo omûka!»

²² Nyakasane anaciyumva omusengero gwa Eliya, olya mwâna ashubiramwo omûka, ashub'ibà mugumagumà.

²³ Eliya amurhôla, amuyandagaza, amushubiza nnina; amubwîra erhi: «Omwâna wâwe oyûla, akola azîne.»

²⁴ Nyamukazi ashuza Eliya, erhi: «Nkolaga manyire oku oli muntu wa Nyamuzinda n'oku akanwa ka Nyakasane kanali k'okuli.»

18

Eliya arhimânana na Obadyahu

¹ Erhi kugera nsiku zirhali nyi, enyuma za myâka isharhu*, akanwa ka Nyakasane karhindakwo Eliya mpu: «Genda ociyêreke Ahabu bulya nkola naniesa enkuba omw'igulu.»

² Eliya agendaga obwo mpu aciyêreke Ahabu. Kulya kubà ecizombo càli camakaliha bwenêne omu Samâriya,

³ Ahabu arhuma entumwa emwa Obadyahu, murhambo w'enyumpa yâge -oyo Obadyahu akengaga Nyakasane bwenêne:

⁴ amango Yezabeli ahungumulaga abalêbi ba Nyakasane, Obadyahu arhôla caligumiza balêbi makumi arhanu abafulika omu lwâla anakaz'ibashêgulamwo omugati n'amîshi.

⁵ Ahabu abwîra Obadyahu, erhi: «Kanya obone! Rhusâgarhe ecihugo coshi, rhuj'ebwa nshôko z'enyîshi zoshi, akanaba rhwabona ebyâsi byalamya ebiterusi n'ebihêsi rhuleke okubibâga.»

⁶ Bagabâna ecihugo mpu baxisâgarhe: Ahabu ashimba eyâge njira yêne, na Obadyahu ashimba eyâge yêne.

⁷ Oku ali omu njira, Obadyahu ashimâna Eliya; amumanyirira anacihwêra oku idaho aderha erhi: «Nnawîrhu Eliya, ka w'oyu!»

⁸ Eliya amubwîra erhi: «Nie nnêne! Kanyagya obwîre nnawinyu mpu: Eliya ola!»

⁹ Anacimushuza erhi: «Bubî buci nakujirîre obu okola wahana omurhumisi wâwe omu maboko g'Ahabu mpu amuyîrhe?

¹⁰ "Alame Nyakasane Nyamuzinda wâwe!

* **18:1 18, 1** Erhi hagera myâka isharhu ya cizombo cikali.

Ntâ cihugo erhi bwâmi nahamwîrhu arhasag'ikulongezamwo, n'erhi baderha mpu: Nanga ntâye osag'ishîsha Eliya omu isù eno mwîrhu, analahîrîze cirya cihugo na liry'ishanja mpu akanaba barhakulonzagya”.

¹¹ “Lêro w'oyu wamambwîraga bunôla mpu: Kanya oj'ibwîra nnâhamwinyu erhi: Langîra Eliya!”

¹² “Cikwône hano nankurhenga ho, Mûka wa Nyakasane akola akugendana ntishi ngahi; buzinda ngend'igibwîra nnâhamwîrhu; nkulonze nkuzuguluke; hoshi aha anajira antingamira nfè! N'obwo nie murhumisi wâwe ntahimwa kukenga Nyakasane kurhenga eburhò bwâni”.

¹³ “Nnâhamwîrhu, nkaba barhakubwîraga ebi najizire amango Yezabeli ayabukaga omu balêbi ba Nyakasane anabaholola? Nafulika caligumiza baleli makumi arhanu omu lwâla, nanakaz'ibashêgulamwo omugati n'amîshi”.

¹⁴ “Lêro w'oyu wamambwîraga erhi: Genda obwîre nnâhamwinyu mpu: Lolâ Eliya. Kunyîrha ananyîsire!”»

¹⁵ Eliya amushuza erhi: «Alame Nyakasane Nyamuzinda w'Emirhwe, oyûla nkolera bwaca bwâyira, en'ene nacyêreka Ahabu.»

Eliya na Ahabu

¹⁶ Obadyahu agenda, aj'emwa Ahabu, naye Ahabu ayîshaga alirhîmâna Eliya.

¹⁷ Erhi Ahabu anabona Eliya ntya, amubwîra erhi: «Ka w'oyu wâni mabonwa-mabî, kaheza muno Israheli!»

18 Eliya amushuza erhi: «Arhali nie kaheza muno Israheli ci w'oyu mwen'omulala gwâwe, bulya mwajahisire Nyakasane wanakolera banyamuzinda bw'obwîhambi.

19 Kano kanya, orhumage bashubûlize bene Israheli eburhambi bwâni oku ntondo ya Karmeli, olalike na balya balêbi magana anni na makumi arhamu bw'obwîhambi, bala balêbi ba Bali badwîrhe bâlîra oku cîbo ca Yezabeli.»

Enterekêro oku ntondo ya Karmeli

20 Ahabu anacilâlîka bene Israheli boshi ashûbûliza n'abalêbi oku ntondo ya Karmeli.

21 Eliya ayêgera olubaga aderha erhi: «Mangaci mweki mwaleka oku kujà mwahegera na gombi? Akabà Nyakasane ali Nyamuzinda, mumukulikire; akabà Baali yeri Nyamuzinda kulikiragi ye.» Olubaga lurhashagalaga kanwa.

22 Eliya agendekera aderha erhi: «Niene nsigîre nka mulêbi wa Nyakasane, n'abalêbi ba Baali bali magana anni na makumi arhanu.

23 “Murhuhè mpanzi ibirhi za micûkà, bacîshogemwo nguma, bayirhongêre banayihire oku cîko cikwône barhayidûlikaga muliro. Nâni eyindi nayirhongêra ntanayidûlike muliro”.

24 “Mujageho mushenge oyo muzimu winyû†,

† 18:24 18, 24 Eco cijiro cirhahumanwiri bwinjà ebi balonzize okumanya ndi Nyamuzinda w'entondo y'e Karmeli, ka Nyakasane erhi Baali? Kandi erhi okumanya ndi ogwêrhe obuhashe kulusha. Balonzize okumanya ndi Nyamuzinda w'okuli. Cikwône akanwa n'amasâla g'omulêbi Eliya (Lolà omulongo gwa 37) n'omunkwa gw'olubaga (mulongo gwa 39) byo bihumanwîre byoshi: obuyêmère muli Nyamuzinda yo ngwârhiro lyo n'ishwinjiro ly'okwo kuhagîsanya kwâbo.

nâni nashenga Nyakasane: owankahâna ishuzo ly'omuliro, erhi ye na Nyamuzinda w'okuli". Olubaga lwoshi lwashuza mpu: «Kuli kwinjà okwo.»

²⁵ Eliya abwîra abalêbi ba Baali erhi: «Mwenene mucîshogâge nguma muli ezîra mpanzi. Mwe mwanarhondêra bulya mwe banji, mushenge oku izîno ly'omuzimu winyu, cikwône murhayi-hiragakwo muliro.»

²⁶ Bacîshoga mpanzi nguma, bayirhongêra; bashenga okw'izîno lya Baali kurhenga sêzi kuhika izûba lyayîmanga omu nkuba-karhî. Bakaz'iderha mpu: «Mâshi Baali, orhushuze nîrhu!» Cikwône barhayumvagya, ol'izû, ol'ishuzo lyo linyi; banakazâg'isâma, bafukama banafukamuka embere z'oluhêrero bayûbakaga.

²⁷ Erhi izûba lij'omu kalengerêre, Eliya abahâ amasheka n'ebinioko erhi: «Muhamagale bwenêne kulusha buly'ali nyamuzinda, nkaba alimw'entanya erhi nîsi emikolo yamulugira, kandi erhi kubè kubalama abalamire; akabâ îrò ajire, atulûka!»

²⁸ Bahamagaza, bayâmaga kulusha; bacîshâkashâka n'engôrho n'amatumu gâbo nk'oku banakomereraga okujira amango bakola bahêra, kuhika bakaz'ihulula mukò.

²⁹ Erhi gabâ mafuluko barhondêra okulêba kuhika gala mango bahânamwo enterekêro y'ebijingo; cikwône nt'izû bayumvîrhe, nt'ishuzo babwîne, ciru na ntà cindi cimanyîso babwîne.

³⁰ Okubundi Eliya abwîra olubaga lwoshi erhi: «Muyêgerage hano ndi.»; n'olubaga lwoshi lwa-mulirâna. Anacilumula oluhêrero lwa Nyakasane bulya bali erhi bàluhongwire.

³¹ Eliya arhôla mabuye ikumi n'abirhi nk'oku omubalè gw'amashanja ga bene Yakôbo gwanali, balya Nyakasane ayagânaga ababwîra erhi: «Israheli, Iyo lyabà izîno lyâwe».

³² Anaciyûbaka oluhêrero oku izîno Iya Nyakasane. Ahumba omubunda gwakajiremwo milongo ibirhi ya mburho omu burhambi bw'oluhêrero.

³³ Arhondeka enshâli bwinjà, arhongôla erya mpanzi, ayilambika kuli zirya nshâli.

³⁴ Okubundi aderha, erhi: «Mubumbe rhu-bindi rhuni rhwa mîshi, mubulagirerho kuli eyi mbâgwa na kuli ezi nshâli». Banakujira. Ashu-bibabwîra erhi: «Mushubîrize bwa kabirhi». Banakujira kandi. Ashub'ibabwîra: «Shubîrizi obwa kasharhu.» Banakujira.

³⁵ Amîshi gashandabana oku burhambi bw'oluhêrero, ciru na gulya mubunda gwayunjula mîshi.

³⁶ Omu kasanzi bahâna enterekêro, omulêbi Eliya ayêgera, aderha erhi: «Nyakasane Nyamuzinda w'Abrahamu, Nyamuzinda w'Izaki na w'Israheli, olw'ene bamanye oku we Nyamuzinda omw'Israheli, bamanye oku ndi murhumisi wâwe, bamanye kandi oku okw'izîno lyâwe najizire ebi byoshi.

³⁷ Onshuze Nyakasane, onshuze ly'olu lubaga lumanya oku we Nyakasane we na Nyamuzinda, na wêne wahindula emirhima yâbo.»

³⁸ Okubundi omuliro gwa Nyakasane gwa-manuka, gwasingônola erya mbâgwa n'enshâli, gwayumya na galya mîshi goshi gali Omu mubunda.

³⁹ Olubaga lwoshi lwabon'ebyo byoshi‡; abantu banacirhimba ehy'akamalanga oku idaho baderha mpu: «Nyakasane ye na Nyamuzinda! Nyakasane ye na Nyamuzinda!»

⁴⁰ Eliya ababwîra erhi: «Abalêbi ba Baali, mubahire nfune, ntà ciru n'omuguma warhulubukaga»! Banabahira nfune. Eliya abayandagaliza omu muhengere gwa Kishoni, abanigûza.

Okuhwa kw'ecanda ciri

⁴¹ Eliya abwîra Ahabu erhi: «Yînamuka, olye onanywe, bulya namâyumva enkuba yakungula.»

⁴² Oku Ahabu aciri omu njira arheremera emwâge mpu alyè ananywe, Eliya asôkera oku ntondo ya Karmeli, ayûnamira oku idaho, ahira amalanga omu madwî.

⁴³ Abwîra hyambali hyâge erhi: «Oyînamuke, olole olunda lw'enyanya.» Ayînamuka, alola anaciderha erhi: «Ntâco ciyiri ciru.» Eliya ashubirira erhi: «Oshubîrire kali nda.»

⁴⁴ Oku bwa kali nda, ehyambali hyaderha erhi: «Namâbona ehitu hisungunu nka nfune ya muntu hyayînamuka ebwa muhengere gw'enyanya.» Okubundi Eliya aderha erhi: «Kanya obwîre Ahabu mpu: Shumûla ecihêsi câwe oyandagale ly'enkuba erhag'ikucîka.»

⁴⁵ Ho na halya, amalunga gashuba mwizimya erhi bitù bîru birhuma n'empûsi. Nyamugege

‡ 18:39 18, 39 Ecisômerîne c'omuliro omulêbi ali ashenga co cayêreka abalêbi b'omuzimu Baali n'abantu b'ihanga bâlîkwo Yezabeli oku ntà byâbo omw'Israheli bulya mwo Nyakasane ali Nyamuzinda, na kandi okuyêreka bene Israheli oku yêne ye Nyamuzinda ye yôbôla emirhima.

w'enkuba acîhonda okw'idaho. Ahabu ashonera omu ngâlè yâge alibirhira e Yizreeli.

⁴⁶ Okuboko kwa Nyakasane kwajakwo Eliya, akabika irumerume, alibirha ebushokola bwa Ahabu kuhika bahika e Yizreeli.

19

Omu njira y'oku Horebu

¹ Ahabu abwîra Yezabeli ebi Eliya anajizire byoshi na kurhi anigûzîze abalêbi ba Baali boshi n'engôrho.

² Okubundi Yezabeli arhumira Eliya entumwa edesire mpu: «Abazimu b'emwîrhu banampe obuhane bayushulekwo na bundi bulebe, akabà irhondo omu kasanzi kali nk'aka ntakukoliri nka muguma wa muli bwo.»

³ Eliya ayôboha; ayîmuka, agenda mpu ayâse amagala. Ahika e Bersheba omu cihugo ca Yûda, asigayo omwambali.

⁴ Oku bwâge, alambagira Omw'irungu lugendo lwa lusiku luguma, buzinda abwârhala ah'idako ly'omurhi. Acîganya owafîre, aderha erhi: «Nyakasane arhali ene lirya wamajira wantamya! Orholage obuzîne bwâni, bulya ntâco ndushire balarha.»

⁵ Eliya agwîshira, anacihunga aha cihôho c'omurhi. Ci kwônene, oku agwîshîre, malahika amuhumakwo, amubwîra, erhi: «Zûk'olye!»

⁶ Alambûla amasû, abona aha murhali gwâge hali omugati muyôce n'omukuzo gulimwo amîshi. Alya ananywa, kandi ashub'igwîshira.

⁷ Ci kandi, malahika wa Nyakasane ashub'imuhumakwo amubwîra, erhi: «Zûk'olye, bulya enjira eri ndi kuli we.»

⁸ Azûka, alya ananywa; ebyo biryo byamuzibuhya, alambagira omu irungu lugendo lwa miregerege makumi anni na madufu makumi anni kuhika oku Horebu* ntondo ya Nyamuzinda.

Okurhimânana na Nyamuzinda

⁹ Okwôla ntondo, ashesherera omu lwâla bwalinda buca. Akanwa ka Nyakasane kanacimurhindakwo mpu: «Eliya, bici wajira aha?»

¹⁰ Ashuza erhi: «Omutula gw'ebya Nyakasane Nyamuzinda w'Emirhwe gwangwâsire, bulya bene Israheli bajahisire eciragâne câbo embere zâwe, bahongola ngasi luhêrero lwâwe, bayîrha n'abalêbi bâwe n'engôrho. Niene kahungu-kahwerà nasigîre banankulikire mpu bankûlemwo omûka.»

¹¹ Eliya abwîrwa mpu: «Huluka mw'olu lwâla, ojè omu ntondo, oyîmang'embere za Nyakasane.» Okubundi, Nyakasane anacigera. Hanacibà empûsi ndârhi, ciru n'amabuye gabasha n'entondo kwo nakwo ebushokola bwa Nyakasane. Ci kwônene Nyakasane arhali mw'eyo mpûsi; n'enyuma ly'eyo mpûsi, omusisi gwayisha, cikwône Nyakasane arhali muli gwo;

¹² n'enyuma ly'ogwo musisi, omuliro gwayisha; cikwône Nyakasane arhali muli gwo; n'enyuma

* 19:8 19, 8 Entondo ya Horebu yo ntondo y'e Sînai.

ly'omuliro; erhi omuliro gugera, hâyisha ehi-bohólolo hyahyuhusa.

¹³ Erhi Eliya ahiyumva, acîfunikira obusù n'ecishûli câge, ahuluka, ayimanga aha lusò lwa lulya lwâla. Okubundi, izù lyanaciyumvikana, lyamubwîra mpu: «Eliya, bici wajira kuno?»

¹⁴ Ashuza, aderha erhi: «Omutula gw'ebya Nyakasane Nyamuzinda w'Emirhwe gwangwâsire, bulya bene Israheli bajahisire eciragâne câbo embere zâwe, bahongola ngasi luhêrero lwâwe, bayîrha n'abalêbi bâwe n'engôrho. Niene kahungu-kahwerà nasigire banankulikire mpu bankûlemwo omûka.»

¹⁵ Nyakasane amubwîra erhi: «Gendaga, ogaluke omu njira wanayishaga mwo, oshubire omw'irungu ly'e Damasko. Ogend'ishîga Hazayeli amavurha gw'obwâmi, abè mwâmi w'e Aramu.

¹⁶ Naye Yehu mugala wa Nimushi, omushîge amavurha abè mwâmi w'Israheli; naye Elisha' mugala wa Shafati w'e Abeli-Mehola, omushîge amavurha abè mulêbi ahâli hâwe.

¹⁷ Owafulumuka engôrho ya Hazayeli, Yehu anamuyîrhe; owafume Yehu, Elisha' anamushi-rame.

¹⁸ Ci kwônene, omu Israheli nasiga bantu nka bihumbi makumi gali nda, balya bantu boshi barhafukamaga embere za Baali† n'abandi boshi barhamunûnugurhaga.»

Okuhamagalwa kwa Elisha'

† 19:18 19, 18 Nyakasane amalaganya omulêbi Eliya oku acungula balya boshi barhaharâmyagya omuzimu Baali.

¹⁹ Eliya arhenga aho, arhimâna Elisha' mwene Shafati, erhi adwîrhe ahinga. Akâg'ihingîsa na nkâfu ikumi n'ibirhi. Yêne ali n'eya kali ikumi na kabirhi. Eliya amugeraho, anacimukwêba ecishûli câge‡.

²⁰ Elisha' ajahika enkafu ayisha alibisire enyuma za Eliya anacimubwîra, erhi: «Ndeka nteng'ihôbera larha na nyama ngali kushimba.» Eliya amushuza, erhi: «Kanya, ogende; cici nkujirire?»

²¹ Elisha' acîyêgûla, arhola mahalwa abirhi ga nkâfu azirherekêra, n'enyama zâyo aziyenda n'enshâli z'engâlê zakazâg'ihêka zirya nyama, az-ihâ olubaga mpu luzirye. Okubundi anacilîkûla, anacishimba Eliya, abâ murhumisi wâge.

20

Oku Ahabu ahimaga Ben-Hadadi, mwâmi w'e Sîriya

¹ Mwâmi Ben-Hadadi anacishûbûza engabo yâge yoshi, bâmi makumi asharhu na babirhi. Banacirhabâla boshi naye, bahêka ebiterusi n'engâlê. Anacisôka, agorha Samâriya, anacirhêra eco cihugo coshi.

² Alîka entumwa emunda Ahabu, mwâmi w'Israheli ali omu lugo mpu bagend'imubwîra, erhi:

³ «Ben-Hadadi adesire oku amasholo n'ensaranga zâwe byoshi bikola byâge, bakâwe n'abâna banali bâwe.»

‡ 19:19 19, 19 Erhi Eliya ahundikira Elizeyo n'ecishûli câge, amanyîsa ntyo oku amacimwîshoga mpu abê mulêbi ahâli hâge.

⁴ Naye omwâmi w'Israheli anacishuza, erhi: «Bibè nk'okwo adesire, Yâgirwa Nnâhamwîrhu, ndi wâwe kuguma n'ebi njira byoshi.»

⁵ Zirya ntumwa erhi zishubirayo bwa kabirhi, zaderha erhi: «Ben-Hadadi adesire ntyâla: Nkurhegesire, ompè ensaranga zâwe zoshi, ompè na bakâwe n'abâna bâwe boshi.

⁶ Irhondo nka buno narhuma bambali bâni aha mwâwe bajè bafukula omu nyumpa zâwe zoshi banajè bayanka ngasi ehibasimisize, babindêrhere.»

⁷ Mwâmi w'Israheli kwo kuhamagala abagula bâge boshi, ababwîra, erhi: «Mwene mucîbwinire oku oyu muntu andwîrhekwo akigenzo, omuntu wa mpûma bakânie n'abâna bâni n'obwo nta-muhakanire oku ntamuhè ensaranga n'amasholo gâni goshi!»

⁸ Abashamuka n'olubaga boshi bashuza, erhi: «Orhamuyumvagya, orhanacimuyêmêreraga.»

⁹ Anacishuza zirya ntumwa za Ben-Hadadi, erhi: «Mugend'ibwîra mwâmi winyu ntya: Ngasi ebi wanahûnaga burhanzi, byoshi nabijira, cikwône kuli ebi bindi, ntakuyemeriri.» Entumwa zanacihêkera mwâmi wâbo galya mashuzo.

¹⁰ Ben-Hadadi anacirhuma abagend'ibwîra mwâmi w'Israheli, erhi: «Abazi mu banampeze, erhi nasiga akarhali katulo omu Samâriya, ntakusigire enshangu, nammumalîra mweshi»

¹¹ Mwâmi w'Israheli ashuza, erhi: «Mugend'imubwîra oku owacirhabâla arhacîtakira aka owamahima.»

¹² Ago mango erhi Ben-Hadadi ali omu nyumpa adwîrhe anywa oku mamvu boshi na balya bandi

bâmi. Erhi ayumva kulya, abwîra abambali, erhi: «Oku matabâro!» Boshi banacigorha lulya lugo.

Bene Israheli bahima

¹³ Mw'ago mango mulêbi muguma aj'ibwîra Ahabu, erhi: «Nyakasane adesire ntyâla: K'obwîne ogwo mwandu gw'abantu? Ene nakufumbasagwo lyo omanyâ oku nie nandi Nyakasane.»

¹⁴ Ahabu adôsa, erhi: «Oku burhabâle bwa bantu bahi?» Omulêbi, erhi: «Nyakasane amâderha ntya: 'Oku burhabâle bw'emisole bene abarhambo b'omu cihugo câwe! 'Ahabu, erhi: 'Ndigi warhang'ikoza entambala obwo?' Omulêbi, erhi: 'We'.»

¹⁵ Okuhandi Ahabu anaciganja emisole omu bâna b'abarhambo bâge, bahi ka bantu magana abirhi na makumi asharhu na babirhi. Enyuma ly'aho, aganja abalwî b'omu Israheli, bahika bantu bihumbi nda.

¹⁶ Ahabu anacikoza entambala, ago mango, erhi n'izûba likola lihika omu nkuba karhî. Ben-Hadadi erhi aciri anywa amamvu boshi na balya bâmi barhabâzi bâge oku banali makumi asharhu na babirhi, erhi na boshi bakola balalusire.

¹⁷ Emisole bene abarhambo b'omu lugo bo barhabalaga ba burhangiriza. Ben-Hadadi anacirhuma mpu bajè bulabi. Banaciyisha, bamushuza, mpu: «Bali bantu barhenzire e Samâriya.»

¹⁸ Ashuza, erhi: «Akabà bayishire n'obuholo, mubagwârhe banazîne, n'akabà ntambala bayishîre, kwo na kwo, mubagwârhe banazîne!»

19 Balya b'emisole banacinyonyôka omu lugo n'engabo y'abalwî erhi ebakulikire,

20 ngasi muguma akaz'iyîrha owâge muntu. Abanya-Sîriya bashukuma, bayâka. Israheli abaminika, mwâmi Ben-Hadadi w'e Sîriya ayakana mwambali wâge muguma yêne.

21 Mwâmi w'Israheli ahuluka omu lugo lwâge, anyaga ebihêsi n'engâlè, na ntyo ahima abanya-Sîriya bwenêne.

Ahabu ashub'ihima Ben-Hadadi

22 Okubundi omulêbi aj'emunda mwâmi w'Abayahudi ali, anacimubwîra, erhi: «Yûshûla engabo y'ahalwi bâwe olole kurhi wankajira, bulya hano o mwâka gushub'irhondêra omwâmi w'e Sîriya ayinamukira emunda oli».

23 Bambali ba mwâmi w'e Sîriya banacimubwîra, mpu: «Abazimu bâbo bali bazimu b'omu mpinga co carhumaga rhuhimwa, lêro rhugend'imulwîkiza omu kabanda, rhwamuhima!»

24 Okundi wajira kw'oku: «Okûle ngasi mwâmi oku ntebe, ohirekwo abarhambo bakulu bônene, bajè babahingûla!

25 “Kandi wênene oshubûze engabo eri nka erya wahezagya, ojire n'ebihêsi n'engâlè ziri nka zirya z'emбере. Rhwabalwîkiza omu kabanda. Kwo kunali rhwabahima bwinjinjà!” Mwâmi ayemcra liry ihano lyâbo, ajira kulya.

Okuhimana aha Afeki

26 Erhi omwâka gushubiza Ben-Hadadi alalûla abantu b'omu Sîriya, asôkera e Afeki mpu akola agend'ilwîsa bene Israheli.

27 Bene Israheli nabo banacishûbûzanya, bashana olwîko, bàkomekera, baj'ikoza abâbo oku matabâro. Bene Israheli batwa olugerêro aha ishiriza lyaho, bàkaz'ibonekana nka rhulundo rhutya rhutya rhwa mpene. Abanya-Sîriya bôhe habumba ecihugo coshi.

28 Omuntu wa Nyamuzinda anacij'emunda mwâmi wa bene Israheli ali, amubwîra, erhi: «Nyakasane amâderha ntya: Kulya kubà Abaharamu bàdesire mpu Nyamuzinda ali muzimu w'omu mpinga ci arhali Nyamuzinda w'omu rhubanda, nkolaga nakuhà eyo ngabo, na ntyo wanamanya oku nie mbà Nyakasane.»

29 Babêra kulya cihando nsiku nda zoshi na ngasi baguma badwîrhe balola oku bâbo. Olwo lusiku lwa kali nda, batula entambala. Bene Israheli bàyîrha bantu bihumbi igana b'omu Sîriya lusiku luguma lwônene.

30 Abasigalaga bayâkira omu côgo c'olugo lw'e Afeki, eco côgo c'amabuye cahongokera bantu bihumbi makumi abirhi na nda bo banali bacisigîre.

Ben'Hadadi acîyâkira, alibirhira omu nyumpa, aj'icîfulika kulikuli.

31 Abambali banacimubwîra, mpu: «Rhwayumvîrhe barhubwîra oku abâmi b'omu Israheli barhahimwa kubà bwonjo. Rhuyambale amasunzu rhunashwêkere emigozi omu irhwe; rhucihekere oyo mwâmi w'Israheli, hali amango anakubabalira.»

32 Banaciyambala basunzu, bashwêkera emigozi omu irhwe, baj'emunda mwâmi w'Israheli ali, bamubwîra, mpu: «Mwambali wâwe

Ben-Hadadi adesire erhi: “Yâgirwa ombabalire nâni, ompè akalamo mâshi.”» Ahabu ashuza, erhi: «Kuziga ho acibà? Abâ mwene wîrhu ola!»

³³ Balya bantu erhi bayumva ntyo, bayumva oku biri binwa b'iragi kuli bo, bakaderha dubaduba, mpu: «Nêci, Ben-Hadadi ali mwene winyu.» Ahabu, erhi: «Mugend'imulêrha.» Ben-Hadadi erhi ahika emunda ali, Ahabu amushon-eza omu ngâlè.

³⁴ Ben-Hadadi anacimubwîra, erhi: «Nakushu-biza ebishagala larha ali amanyaga sho na kandi wanayûbaka oburhwâli bwâwe aha Damasko nka kulya larha ali amabuyûbaka aha Samâriya.» Naye Ahabu, erhi: «Nâni niono Ahabu nanaku-lika nka rhwamâyumvanya.» Banacirhôla mihigo miguma, Ahabu amuleka, agenda.

Mulêbi muguma agaya obwôrhere bwa Ahabu

³⁵ Cikwône mulêbi muguma w'omu balêbi abwîra owâbo, erhi: «Ntya kwo Nyakasane ade-sire: “Onshûrhe.”» Ci olya wâbo alahira mpu arhamushurha.

³⁶ Owâbo anacimushuza, erhi: «Orhayêmîri akanwa ka Nnâmahanga, hano o ntengakwo ntya, entale enakuyîrhe.» Olya wâbo amuleka, agenda. Entale yanacimushîmâna, yamuyîrha.

³⁷ Olya mulêbi àbugâna owundi muntu omu njira, amubwîra, ehi: «Nshûrha, kwo nkuhûnyire.» Olya muntu anacimushûrha, amuhirakwo ecibande.

³⁸ Okuhandi olya mulêbi akanya, agend'iyimanga oku njira halya mwâmi ayish'igera, anacirhuba obusù lyo arhag'imanyîkana.

³⁹ Erhi mwâmi agera, olya mulêbi amuyâkûza, erhi: Yâgirwa, mwambali wâwe amacîrhulira omu ntambala, muntu muguma amanayegûka, amayîsha andwîrhîre wâbo muntu muguma, amambwîra, erhi: «Onnangire oyu muntu. Akakufuma, onahyûle obwâwe buzîne oku buzîne bwâge, nîsi erhi ohyûle talenta nguma ya marhale.

⁴⁰ “Ci amango mwambali wâwe anakazâg'icînyola eyi n'eyi, olya muntu ahirigirha.” Mwâmi w'Israheli amushuza, erhi: «Olubanja olwo, wêne wamacitwîralwo.»

⁴¹ Okuhandi olya mulêbi anacirhubula obusù bwâge duba duba, mwâmi w'Israheli go mango amanyire oku oyo muntu ali mulêbi.

⁴² Olya mulêbi anacimubwîra, erhi: «Kwo Nyakasane adesire ntyo: Kulya kubà walisire omuntu nal'innonzize okuherêrekeza, obuzîne bwâwe bukola bwafà o bwâge buzîne, olubaga lwâwe lukola lwafà olwâge lubaga.»

⁴³ Mwâmi w'Israheli anacijà emwâge n'omutula n'oburhè, ntyo aj'e Samâriya.

21

Naboti alahira okuhâna olukoma lwâge

¹ Lolagi oku byabîre enyuma ly'aho: Naboti w'e Yizreeli âgwêrhe olukoma lw'emizâbîbu aha burhambi bw'oburhwâli bwa Ahabu, mwâmi w'e Samâriya.

² Ahabu anacibwîra Naboti erhi: «Ompè olukoma lwâwe, nahingamwo enshogo bulya luyêgire enyumpa yâni, naluhinganula n'olwinja

kulusha, n'akabà olonzize, nakuhà, erhi kwo, ensaranga lunakwânîne.»

³ Naboti anacishuza mwâmi, erhi: «Nanga! Nyakasane ananyîrha erhi nakahâna akashambala k'ababusi bâni.»

⁴ Ahabu ajà omu mwâge n'omutula haguma n'omungo munene bwenêne erhi akôla kanwa ka Naboti w'e Yizreeli karhuma bulya amâderha erhi: «Ntakakuhà akashambala k'ababusi bâni». Anacijà aha ncingo agwîshira anacîfûnika* obusù, arhanacilyaga.

⁵ Mukâge Yezabeli anacimujaho, amubwîra, erhi: «Mutula mucu gukuli omu murhima gurhumire orhalya?»

⁶ Anacimushuza, erhi: «Nashambalaga na Naboti w'e Yizreeli, namamubwîra nti: "Ompè olu lukoma lwâwe lw'emizâbîbu nkugulire lwo, n'akabà kwo osîmire, rhukâbanwe nkuhè olundi lukoma lw'emizâbîbu". Ci yêhe amâderha, erhi: "Ntankakuha olukoma lwâni lw'emizâbîbu."»

⁷ Mukâge Yezabeli anacimushuza, erhi: «K'erhi we onaligi mwâmi orhegesire Israheli obwo? Zûka olye n'omurhima gwâwe gurhulûle, niene nakuhà olwo lukoma lw'emizâbîbu lwa Naboti w'e Yizreeli.»

Naboti afà oku lukoma lwâge. Yezabeli amujîra irhigi

⁸ Nyamukazi anaciyandika amaruba okw'izîno lya Ahabu, ahira kwo n'akashè ka mwâmi, arhuma agôla maruba emwa abarhambo n'abagula bali lugo luguma na Naboti.

* **21:4 21, 4** kucîfûnika obusù, omu mashi gahîre kuli kucîbwîka obusù

9 Muli agôla maruba, nyamukazi ali ayan-disiremwo erhi: «Muhuluze abantu bacîshalise; munayîshe muhebe Naboti embere z'olubaga†.

10 “Embere zâge muhebeyo bantu babirhi bayish'îhamîriza baderhe‡, mpu: Wajâcîre Nyamuzinda na mwâmi! Buzinda bw'aho, mwanamulêrha emuhanda, mumubande amabuye, afè!”»

11 Abantu b'omu lugo lwa Naboti haguma n'abarhambo n'abagula banacijira nka kulya Yezabeli anabarhumaga, kulya kwâli kuyandisirwe omu maruba abarhumiraga.

12 Banacilâlîka okucîshalisa, Naboti bamulêrha embere z'olubaga.

13 Balya balume babirhi banaciyisha, bayîmanga embere zâge, banacîhamîriza obunywesi kuli Naboti embere z'olubaga, baderha erhi: «Naboti ajacîre Nyamuzinda na mwâmi!»

14 Banacirhuma emunda Yezabeli ali mpu: «Naboti anabanzirwe amabuye, anafâ!»

15 Erhi Yezabeli ayumva oku Naboti anabanzirwe amabuye, anafîre, abwîra Ahabu, erhi: «Kanyagya oyanke olukoma lwa Naboti w'e Yizreeli owalahiraga mpu arhankaluguza

† 21:9 21, 9 Amango g'obuhanya bakâg'ilâlîka abantu bacîshalise banashenge bwenêne lyo barhûliriza Nyakasane n'okumanya obubî bwatulaga oburhê bwâge. Lolà muli Bac 20, 26; Yow 1, 14; 2, 15. Obuhanya bw'ecihugo coshi bo bwarhabire obulyâla bwa Yezabeli. ‡ 21:10 21, 10 Amango g'okutwa olubanja ekagomhe, hàli irhegeko lidesire oku hagwâsirwe okubâ bahamîrizi babirhi nka ciri câha cinene. Lolà muli Mib 35, 30; Lush 17, 6; Mat 26, 60.

nsaranga bulya Naboti arhacirimwo omûka, bulya anafîre.»

¹⁶ Erhi Ahabu ayumva oku Naboti anafîre, ayîmuka abungulukira ebwa lulya lukoma lwa Naboti w'e Yizreeli aluyîmamwo§.

Eliya ayâlagaza obuhane bwa Nyamuzinda kuli Ahabu

¹⁷ Okuhandi, akanwa ka Nyakasane kanacirhindakwo Eliya w'e Tishibiti erhi:

¹⁸ «Kanya oyandagale emwa Ahabu, mwâmi w'Israheli e Samâriya. Yôla oli omu lukoma lwa Naboti mpu alunyage.»

¹⁹ Ogend'imubwîra, erhi: «Kanwa ka Nyakasane erhi: K'orhanizire wanashokôla! Co cirhumire, kanwa ka Nyakasane, erhi: Ahôla ebibwa byamîmiraga omukò gwa Naboti ho byâmîmira omukò gwâwe.»

²⁰ Ahabu anacibwîra Eliya, erhi: «Nêci wamanangwâsagya bulya wâni mushombanyi wâni!» Eliya, erhi: «Namakugwasa bulya wacîguzize ene ojira okugalugalu embere za Nyakasane.

²¹ «Lolà oku nkola nahira obuhanya kuli we: Nakuherêrekeza, namalîra abalume b'omu mulala gwa Ahabu, omujà n'orhali ye omu Israheli».

²² «Nakolera enyumpa yâwe nk'oku nakolire enyumpa ya Yerobwâmi, mugala wa Nebati n'eya Basha mugala wa Ahiya bulya wazûsize oburhè bwâni wanarhuma Israheli agoma».

§ 21:16 21, 16 eyi milongo, 15-16: Erhi omuntu ankafire, mwâmi ananyage ebirugu byâge byosh!

23 “(Kuli Yezabeli, Nyakasane anaciderha erhi: Ebibwa byalîra Yezabeli omu lukoma lwa Yizreeli.”)

24 “Omuntu w’omu mwa Ahabu wankafîra omu mpinga alîbwe n’enyunyi z’emalunga.”»

25 Harhacîbonekanaga omuntu osirahire aka Ahabu wacîhemulaga omu kugomera Nyakasane erhi mashumi ga mukâge Yezabeli garhuma.

26 Akola amaligo garhankaderhwa, akarherekêra abazimu nka kulya Abamoriti Nyakasane akungushaga embere za bene Israheli, bakâg’ijira.

Obucîyunjuze bwa Ahabu

27 Erhi Ahabu ayumva ebinwa bya Eliya, asharhula emyambalo yâge, acîhundikira sunzu, acîshalisa, akalâla muli olya sunzu, anakagenda ayûbîza.

28 Akanwa ka Nyakasane kanacirhindakwo Eliya w’e Tishibiti erhi:

29 «K’obwîne oku Ahabu anacirhôhize embere zâni? Bulya amacîrhôhya embere zâni, obwôla buhanya burhaciyîshe anacibamwo omûka, ci hano omugala ayîma lyo obuhanya bwayîshira enyumpa yâge».

22

Ahabu na Yozafati oku matabâro

1 Abantu barhang’ihumûka myâka isharhu, ntà ntambala yazûsire ekarhî ka abanya-Sîriya na bene Israheli.

² Omu mwâka gwa kasharhu, Yozafati, mwâmi w'e Yûda abungulukira emwa mwâmi w'e Israheli.

³ Omwâmi w'Israheli anacibwîra abarhambo bâge erhi: «Ka murhayishi oku Ramoti w'omu Gileyadi abà wîrhu? Ci ntâco rhujirage lyo rhu-muyôkola omu maboko ga mwâmi Aramu».

⁴ Anacidôsa Yozafati erhi: «Ka rhwarhabalira rhweshi e Ramoti omu Gileyadi?» Yozafati anacishuza omwâmi w'Israheli erhi: «Onkolêse nk'oku wêne wankacîkolêsa, okolêse olubaga lwâni nk'oku wankakolêsa olubaga lwâwe, n'ebiterusi byâni nka biterusi byâwe.»

⁵ Yozafati anacibwîra omwâmi w'Israheli erhi: «Nkuhûnyire orhag'igend'idôsa buno akanwa ka Nyakasane».

⁶ Omwâmi w'Israheli anacihamagala abalêbi bali bahisire hôfi magana anni, anacibabwîra erhi: «Ka ngend'itula enta mbala e Ramoti omu Gileyadi erhi ndeke!» Banacishuza mpu: «Osôke na Nyamuzinda ahira olwôla lugo omu nfune za mwâmi.»

⁷ Ci Yozafati aderha, erhi: «K'eno munda erhankaboneka omulêbi wa Nyakasane oyuhwankahash'idôsa?»

⁸ Omwâmi w'Israheli anacishuza Yozafati erhi: «Haciri omuntu rhwankahash'idôsa ebya Nyakasane; cikwônene ntahimwa kumushomba bulya arhalêba bintu binjà kuli nie, ci ngasi mango bibî byônene. Ye Mikayehu, mugala wa Yimula». Yozafati anaciderha erhi: «Mwâmi amanye arhaderhaga ntyôla.»

⁹ Okubundi, omwâmi w'Israheli anacihamagala mwambali wâge mu guma anacimurhuma erhi:

Kanya duba oj'ihamagala Mikayehu, mugala wa Yimula.

¹⁰ Mwâmi w'Israheli na Yozafati mwâmi w'e Yûda, bâl'ibatamire ngasi muguma omu ntebe yâge y'obwâmi, banayambîrhe emyambalo yâbo y'obwâmi, bâli batamîre aha câno, aha muhango gw'olumvi lwa Samâriya; n'abalêbi boshi bakazâg'ilêbera embere zâbo.

¹¹ Sedekiyasi mugala wa Kenana ali amacîtulîkiza amahembe g'ecûma, anaciderha erhi: «Kwo adesire ntyâla: Nyakasane: agâla mahembe go watumirhamwo abanya-Sîriya kuhika obamalîre.»

¹² N'abalêbi boshi kwo bakazâg'ilêba ntyôla omu kuderha mpu: «Sôkera e Ramoti omu Gileyadi ohimane bulya olwo lugo Nyakasane analuhîre mwâmi!»

Omulêbi Mikeyo alêba oku Ahabu ahimwa

¹³ Erya ntumwa yajag'ihamagala Mikeyo yanacimubwîra erhi: «Lolà oku ebinwa bya abalêbi byoshi byahigwire mwâmi obwinjà; akanwa kâwe nako kabâge nka akanwa ka ngasi muguma muli bo: ohigule obwinjà!»

¹⁴ Mikeyo anacishuza, erhi: «Alame Nyakasane! Oku Nyakasane akanambwîra kwo nakanayîsh'iderha!»

¹⁵ Erhi ahika hôfi na mwâmi, mwâmi amubwîra, erhi: «Mikeyo ka rhujè e Ramoti omu Gileyadi rhugend'ilwa nîsi erhi rhuleke?» Amushuza, erhi: «Musôkage munahimane bulya Nyakasane abâna olwo lugo omu maboko ga mwâmi».

¹⁶ Mwâmi amubwîra, erhi: «Kanga nkwanîne nkugashe ly'okaz'imbwîra eby'okuli oku izîno lya Nyamuzinda?»

¹⁷ Omulêbi anacishuza, erhi: «Namâbona bene Israheli boshi bashandabanyire oku ntondo nka bibuzi birhagwêrhi mungere; na Nyakasane amâderha erhi: Bala bantu barhagwêrhi nnawâbo; bagaluke n'omurhima ngasi muguma omu mwâge.»

¹⁸ Omwâmi w'Israheli anacibwîra Yozafati, erhi: «Ka ntakubwizire kwo? Arhandêbera bintu binja ci bibî byônene.»

¹⁹ Mikeyo erhi: «Yumvagya akanwa ka Nyakasane: Nabwîne Nyakasane atamîre oku ntebe yâge n'omurhwe gw'e mpingu goshi erhi gumuli eburhambi, ebwa kulyo n'ebwa kumoshô.

²⁰ «Nyakasane anaciderha, erhi: Ndi wahabula Ahabu ly'asôkere e Ramoti omu Gileyadi anafîre yo?» Bashuza muguma oku, owundi okûla.

²¹ Okubundi omuzimu anaciyisha anacijà embere za Nyakasane anaciderha erhi: Nieki naj'imuhabula. Nyakasane amudôsa, erhi: «Kurhi?»

²² Ashuza erhi: «Nagenda njîbà muzimu wa bunywesi, omu kanwa k'abalêbi bâge boshi. Nyakasane anaciderha, erhi: Wamushumika ciru onamuhirimye, gendaga ojire ntyo.

²³ «Okolaga obwîne oku Nyakasane anahizire omuzimu mubî omu kanwa k'abâla balêbi bâwe. Na Nyakasane anadesire kubî kuli we.»

²⁴ Ci konene Sedekiyasi mugala wa Kenana anaciyegera, anacishûrha Mikeyo, amurhimba

oluhi omw'irhama anaciderha erhi: «Ngahigi omuzimu wa Nyakasane antengîremwo abà w'aganîza?»

²⁵ Mikeyo anacishuza, erhi: «Lolà oku wakubona muli olûla lusiku lwayisha olu wajà wajamwo omu nyumpa kurhenga omu yindi okola walonza aha wacîfulika.»

²⁶ Omwâmi w'Israheli anaciderha erhi: «Mugwârhe Mikeyo mumuhêkere Amoni, ye murhambo w'olugo, n'emwa Yoash mugala wa mwâmi.

²⁷ «Ogend'iderha erhi: Mwâmi adesire ntyâla: Muhire oyûla muntu omu mpamikwa, munakaz'imulîsa n'omugati gw'amalibûko, munakaz'imunywesa n'amîshi g'amalibûko kuhika amango nâshubûka n'omurhûla.»»

²⁸ Mikeyo anaciderha, erhi: «Okunali nka wankashubûka n'omurhûla, erhi Nyakasane arhanadesire muli nie.» Anaciderha erhi: «Muyumve mweshi lubaga.»

Ahabu afîra e Ramoti w'omu Gileyadi

²⁹ Mwâmi w'Israheli boshi na Yozafati mwâmi w'e Yûda banacisôkera e Ramoti omu Gileyadi.

³⁰ Omwâmi w'Israheli anacibwîra Yozafati erhi: «Nalonza okucîfulika omu kuj'ilwa, nyambale kundikundi, ci wêhe oyambale emyambalo yâwe.» Omwâmi w'Israheli acîfulika omu kuyambala kundikundi, bakanya bajà oku ntambala.

³¹ Omwâmi w'e Sîriya ali erhi anahîre abarhambo b'engâlè zâge oku banali makumi asharhu na babirhi eri irhegeko erhi: «Murhahîra

mukashimba omurhò nîsi erhi omukulu ci mushimbc omwâmi w'Israheli.»

³² Erhi abarhambo b'engâlè babona Yozafati, banaciderha mpu: «Nêci ye mwâmi w'Israheli ola!» Banacimugorha bakola bamulwîsa. Yozafati anacibanda endûlù y'okulwa

³³ n'erhi balya barhambo b'engâlè babona oku arhali ye mwâmi w'Israheli, banacimuleka.

³⁴ Lêro muntu muguma anacilasha omwampi gwâge oku muherho gwâge mpu agereze, gwanacigwârha mwâmi halyâla empenzi yâge erhali hisire. Mwâmi anacibwîra omurhumisi wâge erhi: «Ntenza omu ntambala namâbandwa!»

³⁵ Olwôla lusiku entambala yajà mwo entemu. Mwâmi w'Israheli ali ayîmanzire omu ngâlè ah'ishiriza lya abanya-Sîriya kuhika bijingo anafà ebyôla bijingo; omukò gw'ecibande câge gwabulajikira omwôla ndalâlâ y'engâlè.

³⁶ Erhi izûba lizika olubî lwanacizûka omu cihando: «Ngasi muntu omu cishagala câge, ngasi muntu omu cihugo câge bulya mwâmi anafîre!»

³⁷ Bajogonjera e Samâriya, banacibisha mwâmi aha Samâriya.

³⁸ Erhi bakola badwîrhe bashuka engâlè, omu ciyanja c'aha Samâriya ebibwa byayisha byakaz'imîma gulya mukò n'embaraga zacîshukiramwo nka kulya akanwa ka Nyamubâho kanali kadesire.

Okuhwa kw'obwâmi bwa Ahabu

³⁹ Ngasi bindi biyêrekîre ebijiro by'Ahabu, ebi akozire, enyumpa y'ihembe ayûbakaga, emirundu ayûbasire k'ebyôla byoshi birhali

biyandike omu citabu c'Empiriri z'abâmi b'Israheli.

⁴⁰ Ahabu acîhengeka aha burhambi bwa b'îshe n'omugala Akhaziyasi ayîma ahâli hâge.

Olwa Yozafati omu Yûda (870-848)

⁴¹ Yozafati, mugala w'Asa abâ mwâmi omu Yûda erhi Ahabu ajira myâka ini ali mwâmi omu Israheli.

⁴² Yozafati ali akola agwêrhe myâka makumi asharhu n'irhanu erhi abâ mwâmi, ayîma yindi myâka makumi abirhi n'irhanu omu Yeruzalemu. Nnina ye wali Azuba, mwâli wa Shilhi.

⁴³ Ashimba loshi enjira y'îshe Asa, arhanayirhengagamwo akaz'iyôrha ajira okushingânîne omu masù ga Nyakasane.

⁴⁴ Ci kwônene arhash'igikûla empiriri z'ahantu h'enyanya omu rhurhondo, olubaga lwacikazâg'igend'ihêrera oku ntongo n'okugend'itumbûkiza yo enshangi.

⁴⁵ Yozafati alama n'omurhûla boshi n'omwâmi w'Israheli.

⁴⁶ Eyindi myanzi asigîre y'ebijiro bya Yozafati, ngasi oku anahimaga koshi, entambala atuzire, k'ebiyôla byoshi birhali biyandike omu citabu c'Empiriri z'abâmi b'e Yûda?

⁴⁷ Arhenza obwôrhere bw'oburhazi omu cihugo n'obw'embaraga bwacibagamwo amango g'îshe Asa.

⁴⁸ Agôla mango ntà mwâmi wabâga aha Edomu, ci musirika wa mwâmi wabâga ho yêne.

⁴⁹ Yozafati abinja amârho g'e Tarsisi mpu aj'ilonzamwo amarhale e Ofiri, cikwône arhaciy-ihikaga bulya ago mârho gakenyukira e Esiyoni-Geberi.

⁵⁰ Okubundi Okoziya, mugala w'Ahabu anacibwîra Yozafati erhi: «Oyêmère abarhumisi bâni bagende n'abarhumisi bâwe omu mârho g'enkuge.» Ci Yozafati arhalonzagya.

⁵¹ Yozafati acîhengeka aha burhambi bwa b'îshe, abishwa haguma na b'îshe omu lugo lwa Daudi shakulûza wâge. Omugala Yoramû ayîma ahâli hâge.

Olwa Akhaziyasi w'Israheli (853-852)

⁵² Akhaziyasi mugala w'Ahabu, anacibà mwâmi w'Israheli aha Samâriya omu mwâka gwa kal'ikumi na nda kurhenga Yozafati ali mwâmi omu Yûda. Ayîma myâka ibirhi omw'Israheli.

⁵³ Ajira ebirhashinganini omu masû ga Nyakasane, ashimba olugendo lw'îshe n'olugendo lwa nnina, ashimba n'olugendo lwa Yerobwâmi, mugala wa Nebati, owarhumaga Israheli ajira ecâha.

⁵⁴ Akaz'irhumikira Baali anakaz'imufukamira, akuniza ntyo Nyakasane Nyamuzinda w'Israheli nk'oku îshe anakazâg'ijira koshi.

BIBLIYA NTAGATIFU OMU MASHI
The Holy Bible in the Shi language of the Democratic
Republic of the Congo: Bibliya Ntagatifu omu mashi
(Bible with Deuterocanon)
La Sainte Bible en langue shi de la République
démocratique du Congo

copyright © 2024 BUKAVU Mashi and other Kivu Languages Bible

Language: Mashi (Shi)

Contributor: BUKAVU Mashi and other Kivu Languages Bible

Bibliya aha nfune ajage n'emurhima n'omu bijiro

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2025-07-02

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 1 Jul 2025 from source files dated 2 Jul 2025

32d7d8c6-4f1f-556c-bf3d-9ed771bbfd1e